

No. 18

(87-88)

1 NOV.
1916

AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
12½ CENT

Panorama

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ LEIDEN

ABON-
NEMENT
PER
KWARTAAL
f 1.50

PER WEEK
12 CENT

Het droevig ongeluk te Utrecht.

Vrijdagmorgen 27 October had te Utrecht een ernstig ongeval plaats. Ter gelegenheid van de oprichting van de brandweer-vereeniging werden er op de Waldeck Pymontkade demonstraties gehouden door de Utrechtsche brandweer. Nadat verscheidene demonstraties gehouden waren met de spuiten, werd de lederach-ladder van 24 meter hoogte opgesteld. Toen op de ladder zich eenige brandweerlieden bevonden, knakte het bovengedeelte af, daarop draaide de ladder eenigszins (zie de foto) en brak middendoor. De brandweerlieden vielen naar beneden. Een van hen, de brandweerman Jansen, was onmiddellijk dood. De commandeur J. P. J. Simonis, (op het midden van de ladder) werd inwendig zwaar gekneusd en brak een arm en een been. De spuitgast Van Sloten bekwam lichte verwondingen. Waarschijnlijk is overbelasting de oorzaak van het ongeval, waarvan door de politie proces-verbaal is opgemaakt. Onze fotograaf knipte juist af op het oogenblik dat de ladder zwakte en de mensen, die de demonstratie bijwoonden, het verschrikt op een loopen zetten.

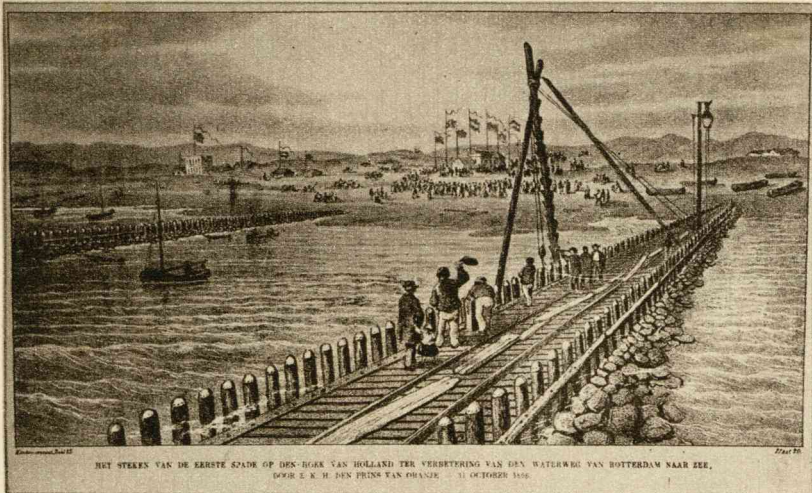
DE NIEUWE WATERWEG

31 OCT. 1866—31 OCT. 1916

Hoe glorieus had deze 31e October kunnen zijn in normale tijden. ... Hoe zou in de volle havens van Rotterdam het jachtende leven even stilgestaan hebben, hoe zouden dan de sirenen gegild, de bas-fluiten gebromd, de vlaggen gewapperd hebben om te herdenken dat 50 jaar geleden de Prins van Oranje in de woestenij van onontgonnen duinen, aan den Hoek van Holland, den eersten steek deed in het rulle zand voor den Waterweg, die Rotterdam groot zou maken. Groot, al was nimmer in dien tijd gedroomd van een vlucht als nu, d.w.z. vóór den oorlog.

Het kon niet uitblijven, dat Rotterdam een betere verbinding met zee kreeg. De verziende blik benevens de voortvarendheid van den handel kon in het midden der 19e eeuw niet gedooien, dat Rotterdam via Brouwershaven door onbetrouwbare zeegaten, noch via het Voornsche kanaal door tijdroovende sluizen te bereiken was. Belachelijk lijkt het nu dat de reis van Rotterdam naar zee minstens 18 uur in beslag nam... soms 5 à 6 dagen kostte!! De Staatscommissie, in 1857 ingesteld, kwam dan ook met bekwamen spoed met een plan van den ingenieur Caland. Doorgraving van den Hoek van Holland over een lengte van 4½ K.M. en een breedte van pl.m. 500 M. en een open vaarweg zonder sluizen van Rotterdam naar zee, was de grondslag. Ofschoon technisch moeilijk, vertrouwde Caland op de ingenieurskunde en rekende hij op de hulp van eb en vloed bij het wegvoeren van zand, waartoe een tweetal lange en kostbare pieren moesten meewerken.

In 1863 werd dit plan, dat ruim 6 miljoen gulden zou kosten, goedgekeurd; tevens werden dat jaar de voorbereidende maatregelen getroffen. Den 31en Oct. 1866

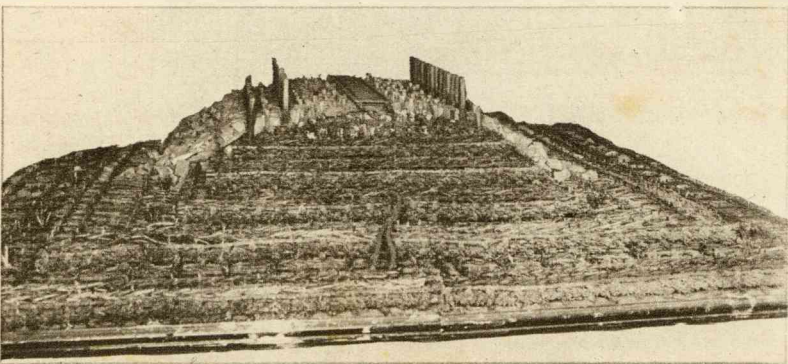

Het steken van de eerste spade door den Prins van Oranje op 31 October 1866. (Uit het Gemeente-Archief van Rotterdam).

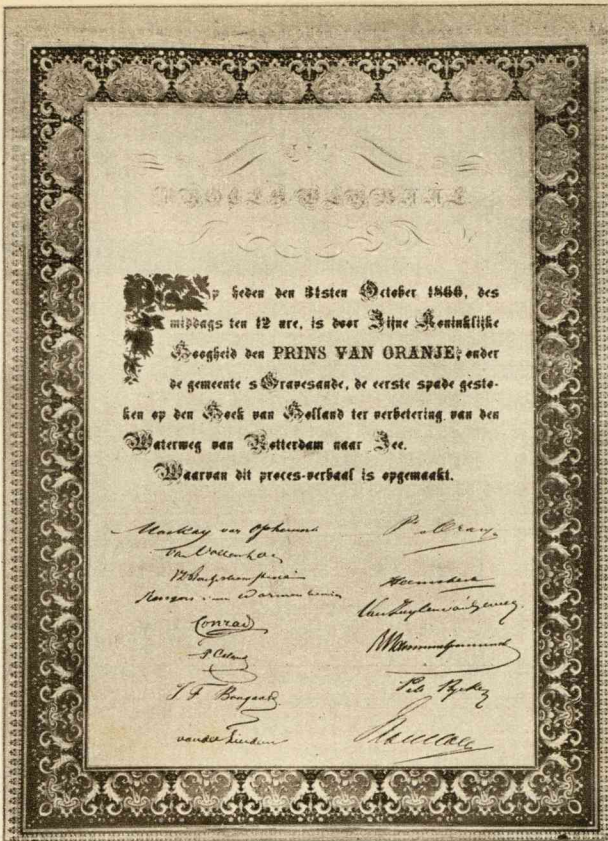
deed de Prins te 12 uur den eersten steek. In 1868 reeds was een open verbinding met de zee bereikt. Was men er toen? Was men er in 1870 toen de eerste visscherscheepjes, in 1872, toen de eerste stoomboot door de geul voer?

Eilaci, de moeilijkheden begonnen pas. Wel werd de grondgedachte van Caland bewaarheid: het getij voerde zand mee (van 1868—1880 ruim 7 miljoen M.³!), doch het werd vóór den Waterweg gedeponed, waardoor een leelijke versperring ontstond. Het scheen zelfs, alsof het grootsche plan fiasco ging lijden, als zoovele andere grootsche projecten. Coûte que coûte, die banken moesten weg.... Opnieuw werd een staatscommissie ingesteld in 1877. In 1880 verscheen haar rapport. De conclusie daarvan was: de open vaarweg bleef gehandhaafd en kon verbeterd. Ondanks de talrijke aanvalen, ondanks plannen, voorstellen, voorspellingen zelfs van kundige ingenieurs, waarbij alleen aan sluizen succes werd toegeschreven. Maar... 't zou 30 miljoen kosten, waarvan 11 miljoen voor afsluiting van neven-rivieren. Ook de kostbare pieren zouden verbeterd worden en tot 1800 à 2000 M. in zee zich moeten uitstrekken. Rotterdam zou van die 30 miljoen 10% moeten bijdragen.

Rotterdam aanvaardde dit. Met rustig vertrouwen.

De samenstelling van de pier te Hoek van Holland: series „zinkstukken" van rijswerk en basalt op elkaar. De hevigste stormen heeft deze pier glansrijk doorstaan.

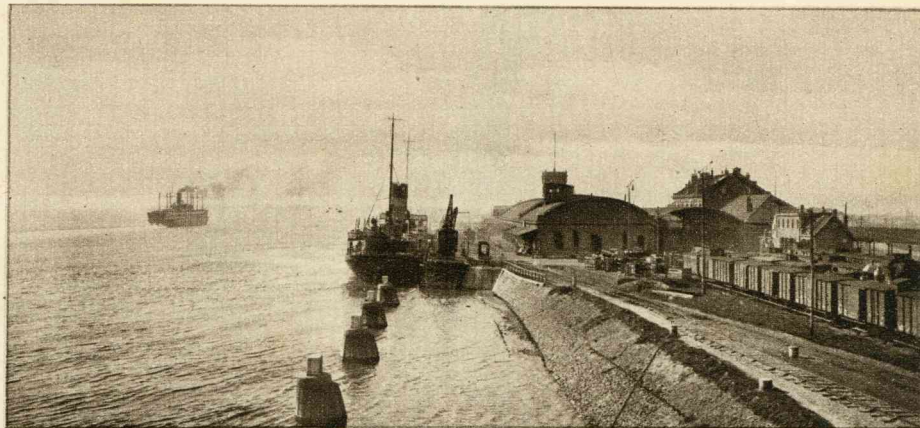

De historische oorkonde, opgemaakt bij den eersten steek in 1866 en getekend door: Prins van Oranje; Heemskerk; van Zuylen van Nieuvelt; Schimmelpenninck; Pels Rijcken; Loudon; Mackay van Ophemert; Van Vollenhoven; Van den Bergh van Heemstede; Rengers van Warmenhuizen; Conrad; P. Caland; J. F. Boogaard; Van der Linden. (Uit het Gemeente-Archief van Rotterdam).

Juist dat vertrouwen, gesteund door het geloof, de overtuiging, dat alleen vrije toegang zonder sluizen, het handelsleven ten goede zou komen, dat vertrouwen is een machtige morele factor geweest, vooral in die dagen dat het plan van Caland door velen als een mislukking beschouwd werd. — Het voorstel van de Staatscommissie werd door de Staten-Generaal bekrachtigd en van 1880-1895 is 't plan ten uitvoer gebracht.

Zoo is de Nieuwe Waterweg een der beste toegangswegen tot een der grootste havens van het vasteland geworden.

En nog wordt de uiterste zorg aan de hartader van ons zee-verkeer besteed. Vooral aan het op-diepte-houden. Want al geweldiger worden de schepen, al grooter hun

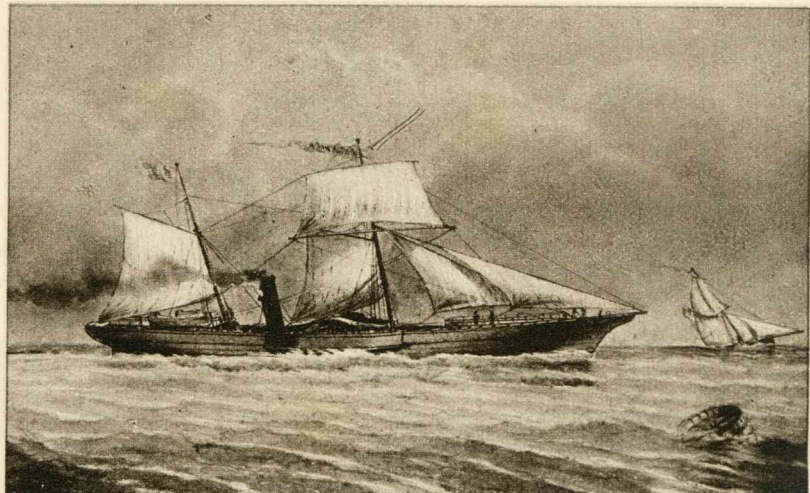
De uiterste punt van handels-Rotterdam: Waar de Waterweg in zee overgaat.

diepgang. En elk schip moet immers Rotterdam kunnen bereiken. Was de diepte in 1872 slechts 32 dM., nu kunnen moderne zeekasteelen met 9 à 10 Meter diepgang met gunstig getij opvaren naar Rotterdam.

Die diepte te verkrijgen, het eischt een studie apart

INGENIEUR P. CALAND. (Relief door Prof. Odé in het Caland-monument.)

Een der eerste klanten van den Nieuwen Waterweg: De Batavier. (Uit het Gemeente-Archief van Rotterdam).

en aan „Waterstaat" wordt er dan ook speciale aandacht aan gewijd.

Behalve door de beroemde „zandzuigers", een type dat aan den Waterweg zijn ontstaan te danken heeft, wordt ook nu nog door een systeem van pieren en dammen langs de oevers de werking van het getij benut.

Naast de diepte-zorg is er nog zooveel dat om aandacht vraagt: de verlichting, de betonning, het loodswezen, de waterstandseinen en registratie.

Geleidelijk is dit alles zoo opgevoerd, dat ten allen tijde, overdag en bij nacht, bij hoog en bij laag water, bij mooi weer en bij storm, de schepen kunnen binnenvaren en niet buitengaats hun tijd behoeven te verliezen. Lichttorens wijzen in den nacht den veiligen weg aan; stoomloodsbooten geven de loodsen buitengaats af of varen in storm voor de schepen uit, den goeden koers aangevend, dag en nacht is voor de schepen den waterstand waarneembaar. En als het niet-uit-te-schakelen noodlot al eens een stranding veroorzaakt, dan staat een uitstekend-georganiseerd reddingscorps met twee stoomreddingbooten gereed voor hulp.

Zoo kost de Waterweg veel geld.

Wat beteekenen echter die kosten tegenover de enorme vlucht, die Rotterdam genomen heeft?

Tegenover een import van nog geen 4 miljoen ton goederen in 1889 staat een invoer van 22 miljoen in 1913. Terwijl in 1873, het eerste jaar van een geregelde doorvaart, 4471 schepen door den Waterweg in- en uitgingen, was dit aantal in 1914 meer dan 23000!

In 1873 was de gezamenlijke tonnenmaat circa 33¼ miljoen, dat is dus ruim 800 ton per schip. In 1914 ruim 75 miljoen ton of plm. 3000 ton per schip!

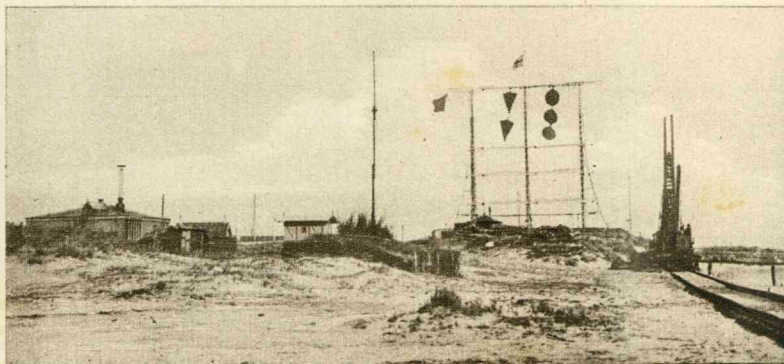
„De natuurlijke ligging van Rotterdam met den Nieuwen Waterweg als toegang geeft ons vertrouwen, óók na den oorlog," sprak Burgemeester bij de opening van het stadhuis.

Bij onze Middenplaat.

David Teniers de Jonge, zoon van David Teniers den Ouden doch veel meer beroemd dan deze en als schilder en als graveur, was een der sieraden der Vlaamsche school. In rang plaatst men hem onmiddellijk na Rubens en Van Dijk. Weinig kunstenaars hebben hem geëvenaard in het afbeelden van vroolijke dorpsafereelen; zijn koloriet is fijn en helder en zijn lichttoon prachtig.

Het schilderij dat wij op pag. 8 en 9 reproduceeren is een der meest bekende werken

van den meester. David Teniers de Jonge werd den 15en December 1610 te Antwerpen geboren en overleed in 1690 te Brussel.

Het seintoestel voor den waterstand. Links de misthoorn, bij den ingang van den Nieuwen Waterweg.

DE KAARTLEGSTER

DOOR CISSY VAN MARXVELDT

„Nou, ik weet niet.”

„Hè, je bent een vervelende zeur. Als Riek Laaman er niet geweest was, zou ik er ook niet over denken. En Riek zei juist, dat je er best heen kon gaan; en alles is uitgekomen wat ze gezegd heeft.”

„O ja?” Nettie's gezicht toonde meer belangstelling.

„Ja alles,” herhaalde Cor, die merkte dat ze terrein won. „Je weet toch, dat Riek verloofd is met Louis Gorter. Dat zag het mensch direct. Ze zei, dat Riek omging met een grooten, blonden man; nou, je weet: Louis is blond en flink. En toen zei ze dat er binnen twee maanden een huwelijk in de kaart lag, met allemaal geld er omheen. Nou, Riek dacht: „Wat een nonsens,” want ze zouden nog in geen paar jaar trouwen. En nu staan ze al ondertrouwd, want je weet, dat Louis geërfd heeft. hè? Nu hoefden ze nergens meer op te wachten.”

Cor knikte veelbetekenend een paar keer.

Nettie bekeek haar keurig verzorgde nageltjes.

„Ja, als Riek zegt, dat we er best heen kunnen gaan, dan...,” aarzelde ze.

„Dan gaan we,” hakte Cor den knoop door. „We zijn toch immers ook geen uilen van zestien meer. Jij wordt volgende maand twintig. Ik ben het al. Dus we hoeven ons niet aan te stellen als bakvischen, die zoo iets eng vinden.” Cor, overtuigd, dat ze het pleit gewonnen had, vond, dat ze Nettie nog best even de waarheid kon zeggen. En Nettie, aardige blonde Nettie, boog schuldig het hoofd, en zei: „Nu goed, dat is dan afgesproken. Wanneer zullen we dan maar gaan?”

„Morgen,” besliste Cor voortvarend.

„Nee, morgen moet ik met Ma boodschappen doen. Dan is 't beter overmorgen.”

„Goed, overmorgen dan. Om twee uur weg, na de koffie. 't Is een uurtje fietsen. Dan zijn we er om drie uur, om vier uur daar weer vandaan, zijn we voor den eten weer thuis.”

„Weet jij d'r adres?”

„Ja, dat heeft Riek voor me opgeschreven.”

„Goed, dan houden we 't zoo afgesproken.”

„Top,” zei Cor, haar derde cigaret opstekend.

Toen Cor weg was, voelde Nettie zich toch wel wat bezwaard, dat ze zich had laten overhalen. Als Ma het eens wist! Die zou het vast niet goed vinden. Ma was zoo streng en precies en heelemaal niet iemand, om kaartlegsters te raadplegen. Ze zou het vreeselijken onzin vinden. Maar enfin, Cor had gelijk, ze waren geen kinderen meer, ze kon toch feitelijk doen, wat ze wilde, en ze was ook wel een beetje benieuwd, wat het mensch haar voorspellen zou. Zou ze nog iets van Wim Verbeek zeggen? Hoewel dat toch eigenlijk niets was. . . .

Twee dagen daarna stapten Cor en Nettie naar de kaartlegster.

Nettie was over haar gemoedsbezwaren heen, en ze stemde van harte met Cor in, toen die zei: „Ik ben toch zoo vreeselijk benieuwd, wat het mensch zeggen zal.”

„Nou en ik dan, zeg.”

„Sommigen gelooven er niet aan. Maar ik vind, dat je er dan ook niet heen moet gaan. En Riek zegt, dat alles uitgekomen is. 't Kan niet mooier, dunkt me.”

„Als ze maar niets griezeligs voorspelt,” ontdekte Nettie, even angstig.

„Ja,” Cor trok bedenkelijk haar wenkbrauwen op. „Ja natuurlijk, als ze een nare toekomst ziet in de kaarten, dan zal ze het ook wel zeggen. Maar ik geloof, dat wij daar niet bang voor hoeven te zijn.”

Nettie voelde zich echter nog niet gerustgesteld, en een langen tijd reden ze stilzwijgend door. Cor, leelijk, klein, onbevallig dikkertje, piekerde erover, of er voor haar ook een huwelijk in de kaarten zou liggen. Hè, 't zou toch wel echt lam zijn, als het mensch geen man voor haar zag. Dan wist je toch maar zeker, dat je je heele leven ongetrouwd zou blijven rondzwalen. Ja, dan was 't toch wel angstig naar zoo'n mensch te gaan. Anders, als je niets wist, zou je toch altijd nog hoop blijven houden. . . . Enfin ze wou er niet langer aan denken. Ze had het eerst doorgedreven, en ze wou nu ook niet weer terug. Onderwijl zag Nettie in haar verbeelding sombere voorspellingen van het spoedig afsterven van familieleden. O, ze vond het vreeselijk naar om dat vooruit te weten. Toen ze dat eindelijk tegen Cor betoogde, zei die: „Weet je wat, we zullen haar vragen, of ze niets zegt van ziekte of dood en zoo.”

„En zou ze het doen?” vroeg Nettie benepen.

„Vast,” zei Cor.

Na wat zoeken vonden ze de straat, waar de kaartlegster woonde. Het was een nauw, tamelijk vuil straatje; een paar

een afwezigen blik in haar oogen, alsof ze niets zag, en de ouwevrijster tikte aldoor ongeduldig met haar voet op den grond, alsof het wachten haar erg vervoelede. Nettie en Corrie gingen bij het raam zitten en zwegen ook, zoodat er in het kale vertrek een beklemmende drukkende stilte kwam te hangen.

Plots werd de deur, die tot de voorkamer toegang gaf, geopend, en het hoofd van Juffrouw Brak verscheen, waarop direct de ouwevrijster opstond en de voorkamer binnenstapte. De deur ging weer dicht.

„Hoe lang zou het duren?” vroeg Nettie zacht, doch niet zoo zacht, of het jonge meisje had de vraag gehoord.

„Twintig minuten elk,” zei ze prompt.

Cor rekende uit, dat ze dus over vijf maal twintig minuten weer op straat zouden staan. Bijna twee uur. Wat zouden ze laat thuiskomen, en Nettie, die hetzelfde bedacht, voorzag reeds beklemmende vragen van Ma. Ze wenschte zich mijlen ver van Huize Brak no. 59.

De minuten kropen om. De vrouw werd na een kwartier binnengeroepen „Die andere heeft gauw afgedaan,” begon het jonge meisje, dat een gesprek scheen te willen aanknopen met het meisje met de huil-oogen. — „Bent u hier al meer geweest?” informeerde Cor. — „Ja, nog een keer eerder. En alles is uitgekomen. Ze zei, dat ik binnen een maand verkeering zou hebben met een blond persoon, die veel met messen omging. Nou en dat was ook zoo, want mijn beminde was slagersknecht. Dat klopte hè?”

— „'t Meisje snuffelde even. — „We hebben een half jaar verkeer gehad, en gister schrijft-ie me zoo maar af. Nou kom ik hier om raad. Zij — met een hoofdknik naar de deur — ziet alles.”

„'t Is kras,” zei Cor, die niets beters wist te zeggen. Nettie zweeg, starend naar het binnenplaatje, dat grauwig en donker leek.

„Ja,” begon het meisje weer, die op dreef scheen te raken, „en mijn vriendin is hier ook geweest. Nou, maar je staat er van te kijken, wat ze die voorspeld heeft.

Ze zei, dat er gauw een feest in de familie zou zijn, en dat was zoo, want haar ouders waren die maand vijf en twintig jaar getrouwd. En toen ze zei, dat dat feest niet door zou gaan, want ze zag binnen een week rouw over een bejaard persoon. En drie dagen later stierf haar grootvader.”

Het meisje keek met een gezicht van „wat zeg je daar nou van!”

„Please, please, let us go away,” smeekte Nettie in het Engelsch, om door het meisje niet verstaan te worden.

„Don't be silly,” zei Cor kribbig, opgewonden door de pas gehoorde verhalen. —

Nettie zuchtte van verlichting toen het meisje binnengeroepen werd. Cor had al haar overredingskracht nodig om Nettie tot blijven te bewegen, en het was met een strak, ernstig, slachtofferig gezicht, dat Nettie eindelijk achter Cor, op den uitnoodigenden roep van Juffrouw Brak de voorkamer binnenstapte.

Juffrouw Brak was een nog betrekkelijk jonge vrouw met een bijdehand gezicht, waarin een paar heldere brutale oogen. Groote vooruitstekende tanden gaven haar gezicht iets dierlijks. Ze was heel farsch gebouwd, wat haar direct een zeker overwicht verleende. Zelfs Nettie en Cor voelden zich allebei klein en min naast die groote vrouw, met haar grof, onregelmatig, vreemd-wild gezicht. Ze sprak duidelijk, goed, zonder hinderlijk dialect, en Nettie herademde een beetje.

„Wie van de dames eerst?” vroeg ze.

„Ik,” zei Cor, bij de tafel schuivend.

„Kaartleggen kost vijf-en-dertig cent, planeetlezen vijftien cent extra,” stelde de vrouw vast. „Wenscht u allebei?”

„Ja goed,” zei Cor, die er best vijftig cent voor over had. De vrouw nam de kaarten van de tafel, schudde ze.

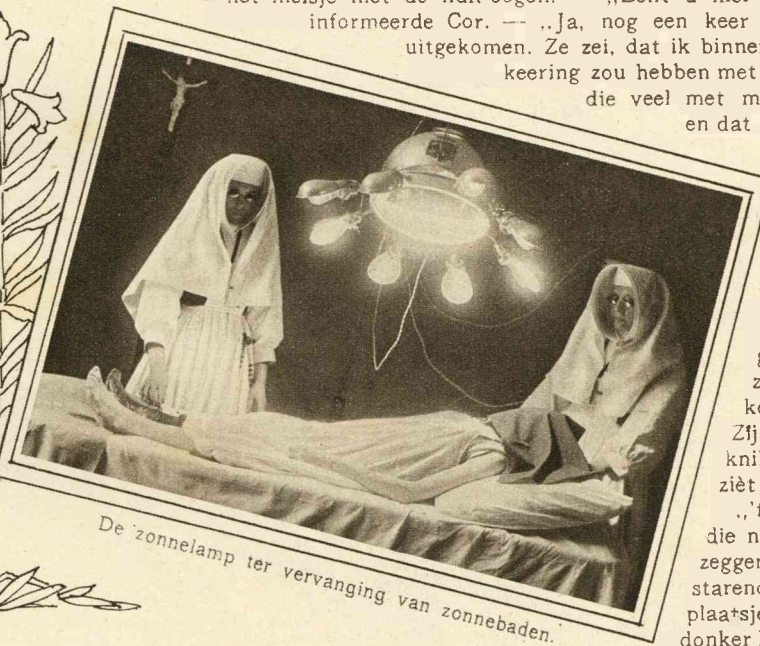
„Getrouwd of ongetrouwd?” vroeg ze toen als terloops.

„Ongetrouwd,” zei Cor naief.

De vrouw spreidde de kaarten op tafel uit. „Trekt u er

Een viercellenbad.

De zonnelamp ter vervanging van zonnebaden.

Het verplegingsoord „Maris Stella” te 's Hage.

Een electrisch lichtbad.

Vibramassage.

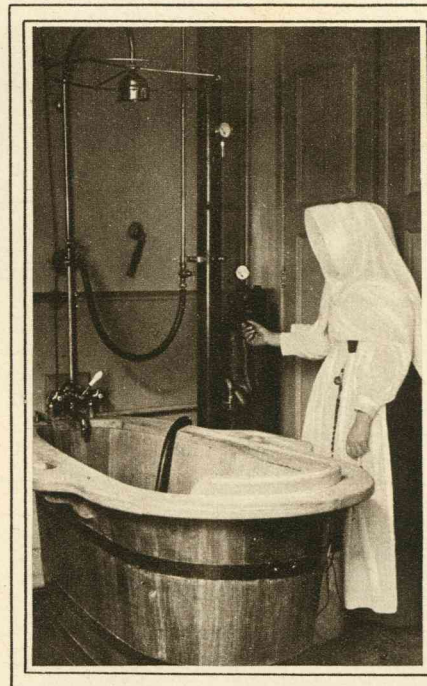
Een dezer dagen was onze fotograaf in de gelegenheid een aantal opnamen te maken in het verplegingsoord „Maris Stella”, aan den Ouden Scheveningschen weg, vlak naast de R.K. Kerk gelegen. In het bijzonder besteedde hij zijn aandacht aan de installatie van electriche Therapie die daar tegenwoordig naar het voorbeeld in zoovele andere landen gegeven, wordt uitgeoefend en die wonderen verricht. De installatie is aangebracht in de lage verdieping van het paviljoen „Maris Stella”, rechts van den ingang, en wordt met opofferende zorg bediend door de Eerw. Zusters van den H. Carolus Borromeus. Naar wij vernemen bestaat het plan de inrichting

verlang uitbreiding te geven, zoodat meerdere toestellen van dezelfde soort, als men op onze afbeeldingen ziet weergegeven, aanwezig zullen zijn en meer patiënten gelijktijdig kunnen worden geholpen. Den Haag kan trotsch zijn op een dergelijke inrichting, die een zegen is voor velen.

vrouwen stonden in de deur van haar woningen met elkaar te praten, en wat vieze, verwaarloosd-uitziende kinderen speelden midden op straat. Cor zocht de huisnummers af. 't Was no. 59. Gelukkig, ze waren er gauw. „Daar gaan er weer een paar naar Juffrouw Brak,” riep een brutaaluitziend wijf tegen haar buurvrouw. „Es kijke, Juffie, of je een man krijgt?” Cor voelde, dat ze vuurrood werd, en Nettie wenschte hartgrondig, dat ze nooit gegaan was. De minuten, die ze moesten wachten voordat ze opengedaan werden, waren een kwelling. Ze hoorden nog het gelach der vrouwen, wisten, dat ze bespot werden, en stonden als slachtoffers voor de grove, groene deur, waarop een vies cartonnnetje met punaises geprikt was, behelzende de aankondiging, dat daar woonde: Juffrouw Brak, Kaartlegster en planeetkundige. Eindelijk werden ze opengedaan, door een groezelig meisje van een jaar of twaalf.

„Is Juffrouw Brak thuis?” vroeg Cor.

„Ja,” zei het meisje, „de fietsen kunnen wel in de gang,” hetwelk een uitnoodiging was, waaraan Nettie en Cor met graagte gehoor gaven. Ze werden in een achterkamertje gelaten, die op een plaatsje uitzag, en waar een jong meisje, een ongeveer veertigjarige vrouw, en een magere, spichtige ouwevrijster, zoo op het oog, reeds bij de tafel zaten te wachten. Het jonge meisje had roode oogen, ze scheen gehuild te hebben. De vrouw zat strak voor zich uit te kijken met

Een koolzuurbad. (foto's Van Tol.)

maar een paar uit, en legt u ze bloot." — Cor haalde angstig, wat beverig, een kaart uit den stapel, gooide die voorzichtig om. De vrouw legde de kaart voor zich neer.

Toen Cor langzaam acht kaarten getrokken had, zei Juffrouw Brak: „Zoo is het best. Nu zie ik genoeg."

Terwijl ze de rest van de kaarten nog eens door elkaar schudde, zei Cor: „Och, wilt u niets zeggen van ziekte en sterfgeval. Dat vind ik zoo naar."

„Ik ook," stemde Nettie in.

De vrouw hoestte. „'t Is anders mijn gewoonte om alles te zeggen, maar afijn, als de dames daar wat op tegen hebben."

„Nee, dat niet," zei Cor haastig, bang dat ze Juffrouw Brak beleedigd had, „maar ziekte is altijd zoo naar hè? Dus, als u dat misschien..."

„Nou goed, dan zal ik dat wel voor me houden," zei de kaartlegster edelmoedig. — Daar ze nog steeds de kaarten schudde, vroeg Cor, die haar in een goed humeur wilde brengen, vaag hopen, dat dit aan haar toekomst nog iets veranderen kon: „Een vriendin van me is laatst ook bij u geweest. En alles is uitgekomen, wat u voorspeld heeft."

„'t Komt altijd uit," zei de vrouw, schijnbaar niet geveleid.

„Ziet u het van u zelf ook?" vroeg Nettie.

„Natuurlijk," zei de vrouw. „Laatst nog, een maand of wat terug, had ik aldoor een beklemd gevoel bij me. Ik dacht, ik zal me de kaart eens leggen. En toen zag ik, dat mijn man me bedroog met mijn vriendin. Op een avond heb ik me onder de tafel verstopt, en toen heb ik ze in flagranti betrapt. Nu zijn we van elkaar af, mijn man en ik."

Nettie, ofschoon ze moest lachen om het „in flagranti" waar Juffrouw Brak waarschijnlijk „en flagrant délit" mee bedoelde huiverde bij de sombere realiteit dier woorden. 't Leven was toch wel naar en wreed.

Cor verlangde naar haar toekomst. Zou het mensch nu nooit beginnen! — De kaarten waren eindelijk geschud, en Juffrouw Brak begon, in een plotselinge dreuntoon vervallend, te voorspellen.

„U woont hier niet ver vandaan. U bent met de fiets gekomen langs een zonnigen weg. Terug moet u voorzichtig zijn, want ik zie spijkers liggen en dat geeft leuke banden. U bent vroolijk van natuur, nogal driest, en u bent niet gauw verslagen. Uw ouders leven nog allebei?" Dit op een vraagtoon.

„Ja," knikte Corrie, „ja, ja."

„U bent oneven van broers en zusters."

„Nee, even," zei Cor.

„Ik bedoel," zei de vrouw haar voorhoofd fronsend, „u hebt een oneven aantal broers en zusters."

„Drie broers," lichtte Cor in.

„Nou, ziet u dan wel? — Verder houdt u veel van uitgaan. Binnen zeven dagen of zeven weken zie ik een feest in uw kaart liggen, waar u naar toegaat. U zal daar veel plezier hebben, en in aanraking komen met een donker persoon. Maar daar moet u voor oppassen, want die meent het niet. Ook zie ik hier, dat u een blinkend voorwerp verliezen zal, wat u niet terugvindt, hetzij een ring, een armband of een horloge."

Cor greep on-

willekeurig

naar de drie

sieraden. Ze

waren er nog.

En de dreun-

stem vervolgde:

„In de liefde

bent u niet ge-

lukkig. U hebt

nog geen vaste

verkeering ge-

had nietwaar?"

„Nee," moest

Cor bekennen.

„Toch houdt

u wel van de

mannen —

Cor werd vuur-

rood — ze vin-

den u ook wel

aardig, maar

toebijten.

ho maar. Daar

zijn ze tegen-

woordnietzoo

hard van thuis.

Toch ligt hier — de vrouw wees op een kaart in de onderste rij — een huwelijk voor u. Hier ligt de ring. November over een jaar krijgt u van een zwart persoon, die over het water komt, een ring en in het voorjaar trouwt u."

„Zoo gauw al?" ontsnapte Cor blij.

„Ja, onthoudt u het maar. November over een jaar de ring en het huwelijk in het voorjaar. Als 't niet uitkomt, dan ben ik geen Juffrouw Brak."

„En wat doet die man?" vroeg Cor gejaagd.

„Ik zie veel drukte om hem heen, hij gaat veel met de pen om, het kon wel een schrijver of een kantoorheer zijn.

Hij heeft goed zijn brood, ik zie geen geldgebrek. En u komt te wonen in een stad, aan een laan met groote boomen voor uw huis. Uw man is een kalm persoon, en goedig van aard. Uw toekomst ligt mooi, heel mooi." Juffrouw Brak knikte voldaan. De planeten zeiden na terhand hetzelfde, ook dat ze iets verliezen zou, en naar een feest zou gaan. Maar niets interesseerde Cor meer dan het weten, dat een zwart persoon over het water zou komen, om met haar te trouwen. Het was mystiek, maar het was heerlijk.

Cor werd zoo spraakzaam, vroeg over het meisje met haar ontrouwen slagersknecht.

„Die?" zei Juffrouw Brak. „O, die verkeering is binnen drie weken weer aan. En ze krijgt hem ook. Nou, blij heeft

ze al in geen maanden wat van hem gehoord. Nou heb ik gezien, dat hij verdrongen is, maar ik heb het haar nog niet kunnen zeggen. 't Is zoo'n slag voor het mensch."

Nettie kwam aan de beurt. Juffrouw Brak werd opgewonden. „Nee maar, zoo'n mooie toekomst zou ze zich ook nog wel kunnen wenschen. Wat een geld, wat een geld. En met een jaar al getrouwd. Nog eerder dan de vriendin."

Corri werd een beetje jaloersch.

„En dan zoo'n knappe man, met een donker uiterlijk, en duiten bij de vleet! Hij draagt een jas met gouden knopen. 't Kon wel een heele hooge meneer zijn."

Nettiewerd ook aangestoken door deze toekomstmuziek. En net als Cor, was de rest van haar toekomst ook maar bijzaak voor haar. . . .

Ze offerden beiden gul de verschuldigde vijftig cent, en hard trappend naar huis, fantaseerden ze over al het gehoorde.

Aan tafel was Nettie stil, niet door het standje van Ma, die boos was, omdat ze veel te laat thuis kwam. Ze zag aldoor een knappen, donkeren man in een jas met gouden knopen, natuurlijk een officier. Wim Verbeek kon het niet zijn, die was blond. Enfin, een officier, en schatrijk, een schitterende partij. . . .

Eenigszins in dien geest droomde ook Cor den avond door.

Zes jaar later. Nettie, na vier jaar gewacht te hebben op den voorspelden knappen, rijken officier, is met eenvoudigen Wim Verbeek getrouwd.

En Cor ziet nog steeds verbitterd uit naar den zwarten man, die over het water zou komen. . . .

Voetbal-Match

et is bespottelijk, ik weet het, maar eerlijk moet ik bekennen, dat ik er nog nooit een had bijgewoond. Maar een keer moet dan toch de eerste zijn, en het is van dien eenen en eersten keer dat ik U mijn bevindingen ga vertellen.

Karren met groote transparanten hadden het al een heelen tijd van tevoren overal in de aandacht van de menschen geduwd: dien Zondag zouden de elftallen van Y. 1 en van Z. 5 met elkaar om den wisselbeker van Zus en Zoo kampen. En ofschoon een onnoemelijk aantal elftallen vroeger reeds om een onnoemelijk aantal wisselbeker met (voor een van beiden althans) telkens goeden uitslag hadden gekampt zonder mijn tegenwoordigheid en ze het dus heel wel buiten mij stellen konden, toch wilde ik ditmaal eens van de partij zijn, en liet me een staanplaats aanmeten.

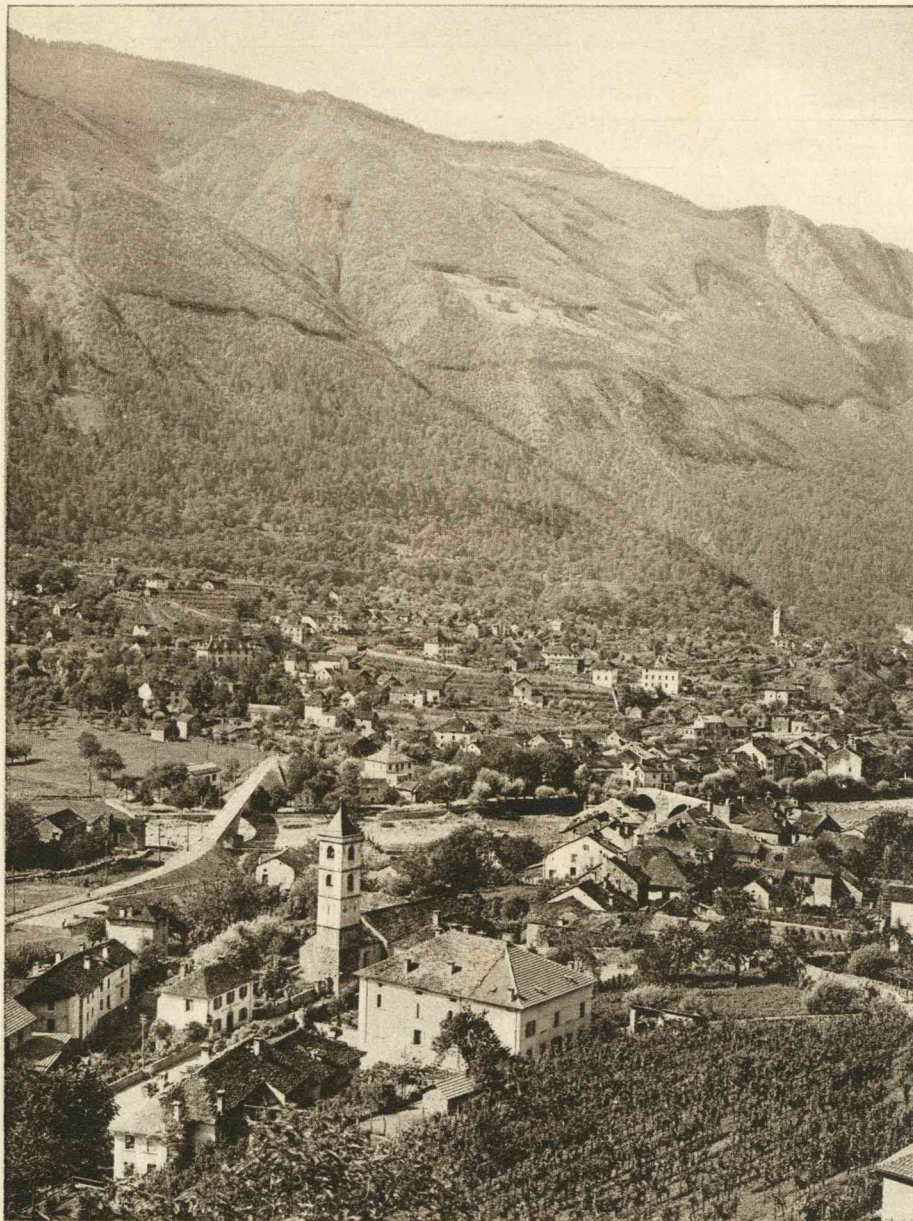
Het was nogal behoorlijk weer, en toen ik om 'n uur of tien voor den ingang van het terrein verscheen, stond daar naar mijn raming zoowat 'n vijftienduizend menschen te wachten. In lijdzaamheid wachtten we nu maar tot om één uur de hekken zouden opengaan. Te-

gen dien tijd kwamen ook honderden bakjes en auto's aanrollen, en stipt met klokslag konden we naar binnen.

Het terrein zag er feestelijk uit als een reusachtige gepavoisseerde boot: vlaggen en wimpels flapten op een plezierig koeltje, de lucht was zonder een vlekje, keurig netjes overal even blauw; het was allemaal zoo mooi, alsof er nergens ter wereld achteruitlopende barometers te bekennen waren.

De reusachtige bakken der tribunes loopen langzaam maar zeker vol. Tegen twee uur is er geen leeg plaatsje meer, hoe luttel ook, te vinden, behalve middenin dan; dat is al leegte ruimte wat je ziet. Maar ook dit zou niet lang zoo blijven. Reeds komt toeterend een muziekkorps naar binnen passagieren, en wandelt zonder een oogenblik met muziek maken op te houden of in de war te raken naar een tribune aan de overzijde van het veld. Onder het hoerageroep van het publiek komen nu de Y-ers binnentrippelen. Ze dragen roode truien. Even later verschijnen de Z-ers in blauwe truien.

(Zie vervolg op pag. 11)

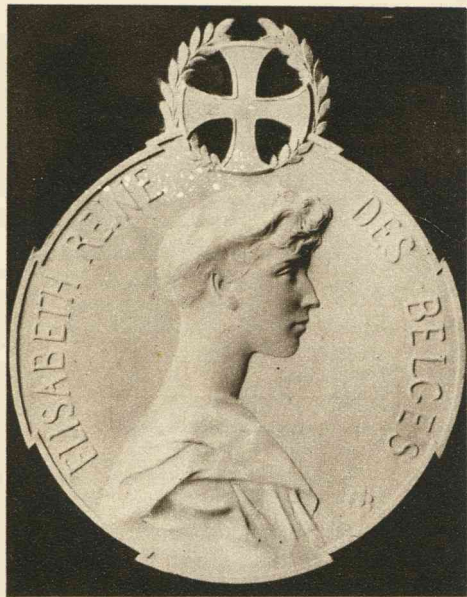
DE STRIJD TUSSCHEN OOSTENRIJK EN ITALIË.

Gezicht op Roveredo aan de Etsch of Adige in het Val Lagnarina; vanuit dit dal en vanuit het Val Terragnola zijn de Italianen opgerukt, zoodat zij Roveredo met hun geschut bestrijken. De spoorbaan op de foto zichtbaar is een deel van den grooten spoorweg van Triente naar Verona.

De Medalie van Koningin Elisabeth.

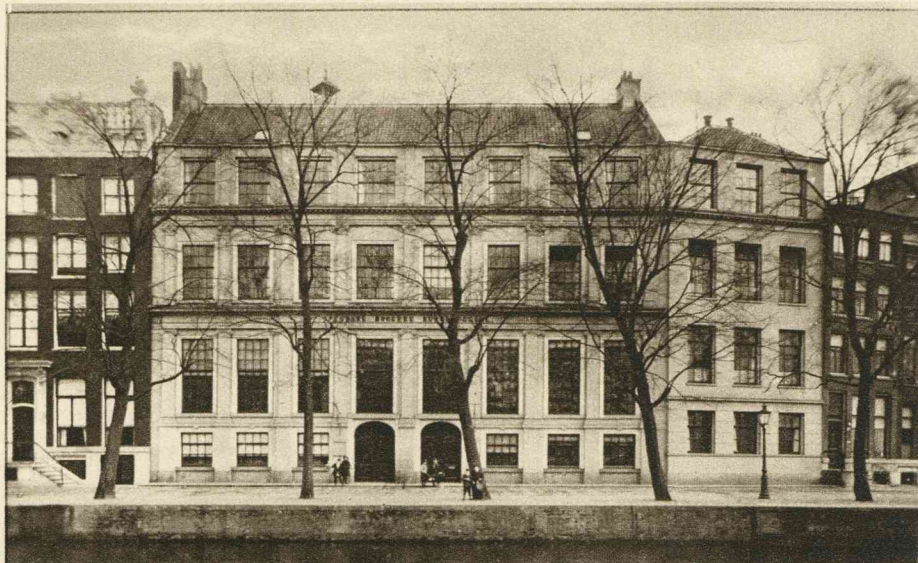
Sedert het begin van den vreeselijken oorlog ontvingen de Belgen van alle zijden bewijzen van oprechte sympathie. Men heeft de soldaten geholpen, die gewond waren of geïnterneerd of gevangen, men heeft met hartelijke liefdadigheid de vluchtelingen ontvangen en geherbergd, men is ter hulpe gekomen aan de lijdende bevolking in het bezette gebied. De Belgische regering wil nu door een speciaal teken de gevoelens van dankbaarheid der Belgen uitdrukken en vereeuwigen, en heeft een nieuwe decoratie ingesteld, waarmee zullen vereerd worden zij, die zich liefdevol gewaard hebben aan menschevriendheid tegenover noodlijdende Belgen. De medalie zal kunnen geschonken worden aan personen van alle nationaliteit. De decoratie wordt genoemd „Medalie van Koningin Elisabeth"; de bedoeling daarbij is dat het den personen, die ze zullen ontvangen, aangenaam zal wezen te behooren tot een orde die onder de bescherming staat van haar, die in deze tijden als 't ware de verpersoonlijking is van goedheid en toewijding. De medalie is het werk van den grootsten Belgischen beeldhouwer, Victor Rousseau. Aan de voorzijde draagt zij den beeldenaar van de Koningin, in vol profiel, haast als een silhouet behandeld, omdat de beeldhouwer opzettelijk het uitzicht heeft willen vereenvoudigen, door er aan te ontnemen alles wat opsmukking en versiering is. Hij heeft meer de vrouw dan de Koningin willen weergeven. Op de keerzijde staat de voorstelling van een verpleegster die onder lichte sluiers gebogen is in een ingetogen en zwierige houding voor een ranke lamp, die blijft branden. Zij is het zinnebeeld van de liefdadigheid, gebogen voor het ongeluk, doch die tevens waakt over het leven der menschen. De betekenis is duidelijk. En de medalie zal een roerende hulde wezen voor hen, die niet ophielden de ongelukkige Belgen te helpen die geleden hebben van dakloosheid, honger, wonden, rouw, verlate-

L. v. P.

ze niet te zijn, want ik heb gezien, dat hij een doordraaier is. Ik heb haar gewaarschuwd ook, maar daar wil ze niets van weten. Ja, ja, je ziet soms wat. U hebt die vrouw wel gezien, die voor dat jonge ding hier kwam, niet de aller-eerste, dat is een ongetrouwd spook, die komt zoowat eens in de twee maanden hier. Voor haar komt toch nooit een huwelijk in de kaarten. Ha, Ha. . . . — Juffrouw Brak lachte, Cor en Nettie ook, Cor luidruchtig, Nettie nerveus. — „Nee, die bedoel ik niet," ging Juffrouw Brak door, mechanisch de kaarten schuddend, „maar die andere vrouw, nogal op leeftijd. Die haar man was zeeman. En nou heeft

UIT HET VOLLE LEVEN

50-jarig bestaan eerste H. B. S. met 5-jarigen cursus voor Jongens te Amsterdam. Links: Het bekende „Huis met de Hoofden” waar de school eerst was ondergebracht. Rechts: Het tegenwoordige gebouw.

Zondagsrust in het kappersbedrijf te Amsterdam. Het posten van de kappers die niet sluiten willen.

KLAAS KATER. †

Te Amsterdam is overleden de heer **KLAAS KATER**, een in breede kringen bekende figuur. Van beroep metselaar, wijdde hij zich later geheel aan de vakvereniging. In 1901 werd hij benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Lustrumfeesten van de Delftsche Vrouwelijke Studentenclub.

L. A. DITLOF TJASSENS. †

Te 's-Gravenhage is in den ouderdom van 74 jaar overleden de heer **L. A. DITLOF TJASSENS**, oud-secretaris-generaal aan het departement van Marine, Staatsraad i.b.d.

Vrouwelijke conducteurs op de Haagsche tram. De „conducteur” belt af.

De eerste H. B. S. met 5-jarigen cursus voor Jongens te Amsterdam herdenkt haar 50-jarig bestaan. Er is voor het jubileum onder de leerlingen en oud-leerlingen een overgroot belangstelling, vooral daar de viering met verschillende feestelijkheden gepaard zal gaan. — Na veel onderlingen strijd hebben barbiërs en kappers te Amsterdam besloten om een algeheele Zondagsrust in hun vak in te voeren. Enkele leden van het gilde wenschen zich echter niet neer te leggen bij het besluit hunner vakgenooten en gaan door met ook op Zondag hun klanten te bedienen. Het gevolg is, dat de pro-Zondagsrust-kappers den moeilijk verworven vrijen dag besteden met posten voor de deur der anti-Zondagsrust-kappers. — Ter gelegenheid van het lustrum der Delftsche Vrouw. Stud.club is er een schitterend gecostumeerd feest gegeven dat uitstekend slaagde. — Verleden week zijn er in den Haag proeven genomen met vrouwelijke conducteurs (of zijn het „conductrices”?) van den Ur-gentieraad. Na lange theoretische voorbereidingen volgde Zaterdagmorgen de practijk. 't Was nog geen ernst en publiek mocht nog niet meedijden met de door deze „conducteurs” geleide trams. 't Zal misschien velen gespeten hebben.

Vrouwelijke conducteurs op de Haagsche tram. Het opvijzelen van de tram

Vrouwelijke conducteurs op de Haagsche tram. Links: Het omzetten van den beugel. Midden: Het verkoopen der kaartjes. Rechts: De „conducteur” poseert voor „Panorama”.

(Collectie Rijksmuseum.)

D. Teniers de J.

(Foto Bern. F. Eilers.)

Longe. - Boerenkermis.

Ze verspreiden zich, elk aan hun kant vóór een stel latten, dat is het doel; en eenige heeren met hooge hoeden op loopen naar het midden van het veld. De voetbal wordt gebracht en een van de heeren, die er heelemaal niet op gekleed is, begint er tegen te trappen; maar één keer, dan scheidt hij eruit, vermoedelijk omdat zijn hooge hoed bijna afvalt en zijn beenen zich min of meer in zijn lange jaspanden verstrikken. De anderen, die er meer op gekleed zijn, nemen den bal dan maar over, en nu vlot het. Het is een hupsch en vrolijk gezicht, de krachtige vlugge kerels te zien doorendraven en -woelen en telkens den bal met hoofd of voet te zien terugstooten.

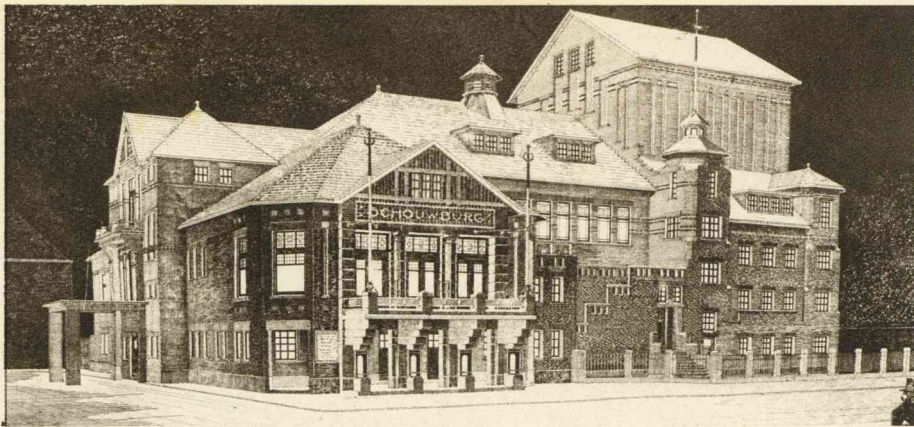
Eindelijk weten de blauwen hem in het doel van de rooden te werken. Het publiek begroet dit feit met een luid geklap van handen en gestamp van voeten. Het spel wordt hervat, weer een heen- en weergedraaf en -gestoei, doch ditmaal zonder eenig succes voor een der partijen.

Dan wordt er wat verpoosd. De spelers verdwijnen een half uurtje, en het publiek gaat zich een beetje vertreden. Kellners draven met hoogbeladen bladen door de volten, maar kunnen moeilijk voort, en bevreesd voor averij dringen zij doelloos door de menigte verder, al blij als zij tenminste na een tocht alle consumpties nog intact op hun bladen aantreffen. Het muziekkorps speelt er lekkertjes op los, en de menschen bespreken geestdriftig de kansen van de twee elftallen. Een vindt, dat je Hem van Y. I niet weg gooien moet, en een ander dat je Die-en-Die van Z. 5 al evenmin moet uitvlakken. Nou, maar liet Zoo-en-Zoo ook maar loopen... Ach wat, die? Ja, diè, een eerste-klas speler... Koortsig worden die verschillende inzichten uitgesproken, op hoogen toon worden de meest tegenstrijdige meeningen verdedigd. Een hevige geestdrift heeft zich van deze gansche menigte meester gemaakt. Allen zonder uitzondering zijn zeer verhit, en de rijkelijk genuttigde biertjes brengen geen verkoeling, ook de kwasten niet en limonades niet, noch de sinaasappelen, welke men overvloedig verorbert, na de schillen als zoovele doodsgevaaren den ouden van dagen voor de voeten te hebben gestrooid.

Doch het spel wordt weer hervat. Veel verschil met daareven bespeurt men er niet in. Na een kwartier weten de blauwen zoo waar voor den tweeden keer den bal in het doel van de rooden te werken. De geestdrift van het publiek is nu grenzenloos. De duizenden en duizenden menschen bonken als uitzinnig met hun voeten op de plankenvloeren. Men danst van enthousiasme, de zotste passen worden uitgevoerd en bijna gelijktijdig in nog zottre verstikt. Hoeden, petten, zakdoeken, paraplu's en alles wat de menschen maar te pakken kunnen krijgen, wordt wild door de lucht gezwaid. Men juicht, men schreeuwt, men balt van blijdschap, en als even daarna een fluitje klinkt, ten teken dat de match is afgelopen, en er aan de overwinning van de blauwen dus geen verwikken of verwegen meer is, dreunt de geestdrift nog luider over het veld. Hoeden, petten, jassen, ja kinderen en eenige dames worden in de lucht gesmeten.

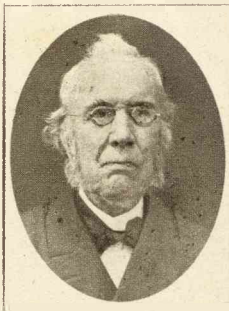
De menschen kunnen niet genoeg van het schouwspel krijgen, beklimmen mekaar als ladders, en glijden van melkanders ruggen af om er onmiddellijk weer op te klauteren.

Een epidemische koorts lijkt uitgebroken. Heel die menigte ijlt, delireert. Men herkent naast zich zijn eigen bloedverwanten niet meer; echtgenooten deelen aan elkander oorvijgen uit in het vuur der begeestering, wild-vreemden omarmen en kussen elkaar als kinderen eener zelfde moeder; eeuwenoude familie-veeten worden bijgelegd in een spontaan gebaar; minnende echtgenooten worden voor eeuwig van elkander gescheurd, gezinnen worden voor goed uiteengereten, naamloze vennootschappen ontbonden, vriendschapsbanden tot den dood vastgeknoopt, en-

DE NIEUWE SCHOUWBURG TE ALKMAAR.

Het plan van den nieuwen schouwburg te Alkmaar, dat ontworpen en geteekend is door den architect Willem Stok van Rotterdam.

M. VERHAGE.

Verleden week herdacht de heer M. VERHAGE onder veel blijken van belangstelling den dag waarop hij vóór 50 jaar in dienst trad als ambtenaar van de gemeente. De jubilaris, die thans gemeente-ontvanger van Haarlemmermeer is, vierde 25 October zijn 80sten verjaardag. — De gepensioneerde luitenant-kolonel der artillerie van het Oost-Indische leger TH. ROMSWINCKEL is in den ouderdom van bijna 83 jaar te 's-Gravenhage overleden. — Tot burgemeester der gemeente Sommelsdijck en Nieuwe Tonge is benoemd de heer J. C. BAUMANN.

TH. ROMSWINCKEL.

J. C. BAUMANN.

Ds. S. OUDKERK.

Den 1en November herdenkt Ds. S. OUDKERK, predikant bij de Cereformeerde kerk te Rotterdam (Kralingen) zijn 25-jarig ambtsjubileum. — De heer J. H. O. DOMINICIUS, burgemeester van Kruiningen en voorz. van de Zuidelijke Landbouw Maatschappij is deze week plotseling overleden.

J. H. O. DOMINICIUS.

C. v. d. STOK.

Te Leiden is overleden de heer C. v. d. STOK, burgemeester-secretaris van Nieuwpoort Langerak en Groot-Amers, Dijkgraaf van de Aiblasserwaard. — De 98-jarige Nestor der Nederlandsche geneeskundigen Dr. W. KOOMANS te Abcoude, herdacht verleden week het zeldzame voorrecht van een 75-jarig jubileum als geneesheer. — Tot lid der Eerste Kamer is benoemd de heer F. H. van WICHEN.

Dr. W. KOOMANS.

F. H. v. WICHEN.

gagementen gebroken als pijpestelen, bloedige politieke geschillen zijn bijgelegd, conservatieven en vooruitstrevenden rusten aan elkanders borst, de verbroedering der menschen is geboren, tenminste van de menscheit verdeeld in twee kampen, in welke elk op zichzelf een allesvergevend liefde en geluk heerscht: de kampen der blauwen en der rooden...

En ik ben van mijn eerste voetbalmatch thuisgekomen met de zekerheid, dat ons volk ten onrechte voor onverschillig en weinig ontvlambaar gehouden wordt. Het lijkt er niet naar. Wij Hollanders zijn geestdriftig als de besten, wanneer men maar weet hoe men het moet aanleggen. Nooit was men erachter, totdat eindelijk het middel gevonden werd: Een voetbal. En natuurlijk voldoende ruimte, en menschen om hem heen en weer te schoppen.

Hanepoot.

Hoe schrijvers schrijven.

Verschillende groote schrijvers hebben niet de waarheid ingezien — of ze niet willen inzien — dat slecht geschreven schrift een onaangename indruk op den lezer maakt en bovendien weinig interesseert.

Mooi handschrift is dikwijls de eerste stap op den goeden weg voor een schrijver geweest. Toen Edgar Allan Poe b. v. zijn eerste handschrift naar den uitgever bracht, werd deze door het mooie schrift verleid en begon dadelijk te lezen. Het werk beviel hem en hij gaf het uit. Nu had Poe toch wel beroemd geworden, al had hij minder fraai geschreven, doch het blijft een waarheid, dat slecht schrift afstoot. Ook Dumas Père en Merimée schreven zeer fraai schrift. De eerste dankte het aan zijn prachtige hand dat hij zijn eerste baantje kreeg als „surnuméraire dans les bureaux du secrétariat du duc d'Orléans". Verderschreven nog mooi: Racine, La Fontaine, Rousseau, Sand, Alphonse Daudet, Mirabeau, Béranger.

Byron, de beroemde Engelsche dichter, schreef daarentegen zoo slecht, dat hij vaak zijn eigen handschrift niet meer lezen kon. Jules Verne had een bijzonder eigenaardige manier van schrijven. Hij schreef zijn manuscript eerst met potlood en trok het later over met inkt, onderwijl verbeteringen aanbrengend. De dichter Emile Deschamps schreef zóó onleesbaar, dat zijn vrienden hem de brieven, die hij hun zond, kwamen terugbrengen waarop hij dan zijn mededeeling mondeling herhaalde. Paul-Louis's Courier maakte voor een klein briefje soms zeventien kladjes, omdat hij zoo moeilijk schreef!

In het leven weten ook de geringsten volkomen goed, wat het edele en schoone is, dat ze moesten doen; maar dit edele en schoone is niet krachtig genoeg in hen.

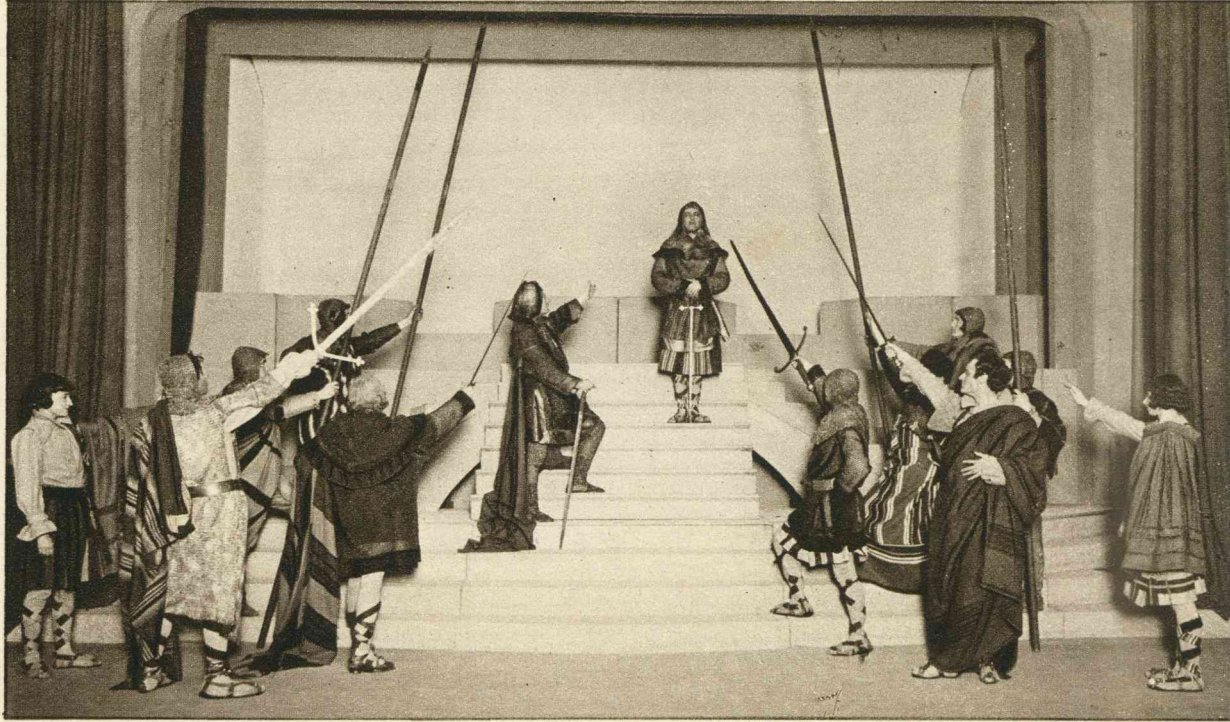
M. Maeterlinck.

Daar moet veel strijds gestreden zijn,
Veel kruys en leeds geleden zijn,
Daar moeten heyl'ge zeden zijn,
Een naauwen weg betreden zijn,
En veel gebeds gebeden zijn,
Zoolang wij hier beneden zijn,
Zoo zal 't hier na in vreden zijn!

Dirk Rafaelsz. Camphuysen.

De beste huisvrouw die bestaat
Is zeker — waar op markt en straat
Geen mensch van weet, geen mensch van praat.

Heye

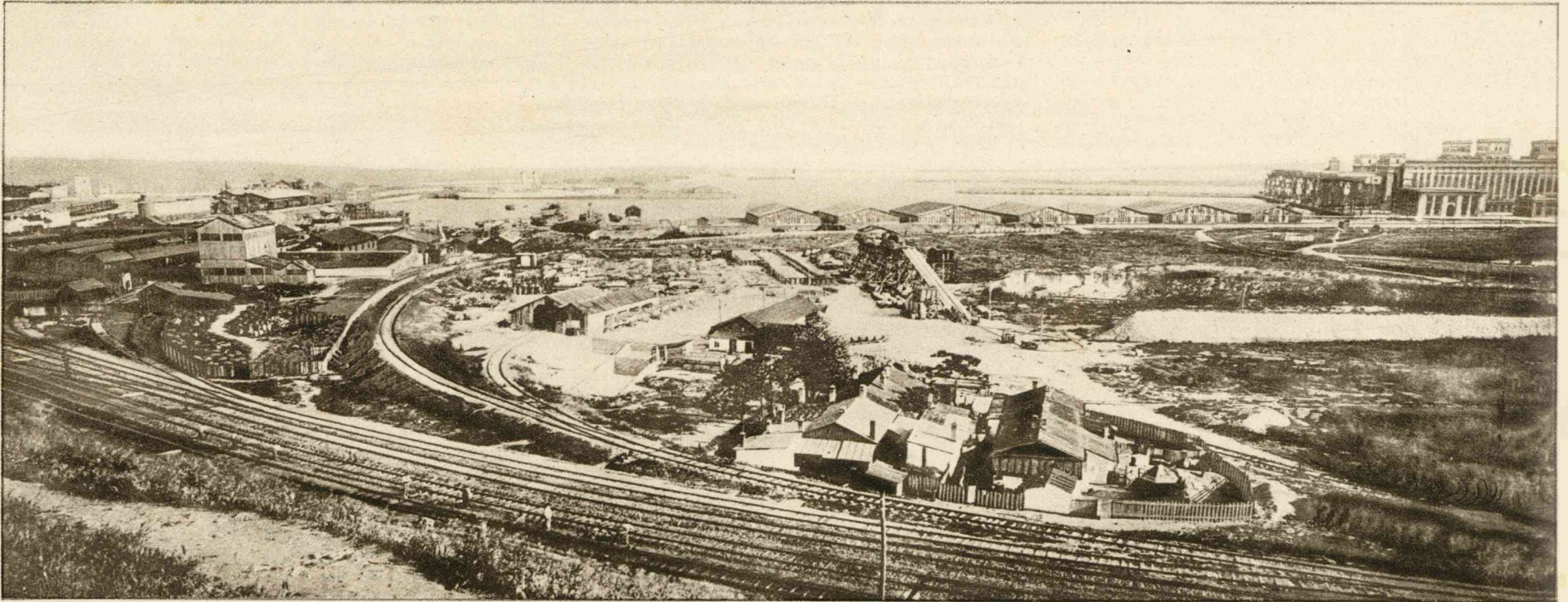

SHAKESPEARE'S „MACBETH" BIJ „DE HAGHESPELERS".

Links: Eduard Verkade als Macbeth. Rechts: De slotscène.

(foto's Couvée.)

WERELDPANORAMA

De haven met het spoorweginet van Constantza.

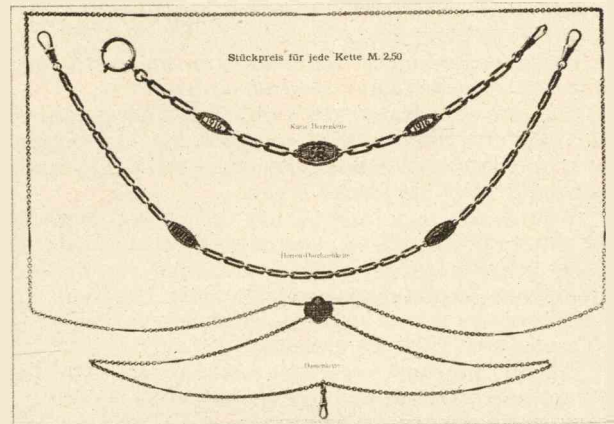
Het Miss Edith Cavell-hospitaal te Parijs.

bom ernstig beschadigd en gedeeltelijk ingestort.

In de Dobroedsja wordt op het oogenblik hevig gestreden. Het succes is er overwegend aan de zijde der Centralen, die thans Constantza bezet hebben. Dit is een gevoelige klap voor de Geallieerden, want Constantza is de belangrijkste Roemeense kustplaats (aan de Zwarte Zee) en voor de verbinding met de Geallieerden van zeer veel gewicht. — Ter herinnering aan de nagedachtenis van Miss Edith Cavell, die door de Duitschers in den nacht van 11 op 12 October 1915 werd geëxecuteerd, is er te Parijs op den gedenktag van de voltrekking van dit vonnis een hospitaal geopend, dat den naam draagt van „Hôpital-école Edith Cavell”. Zooals men zich herinneren zal, was Miss Edith Cavell directrice van een hospitaal te Brussel. — De Czaar van Bulgarije heeft onlangs een bezoek gebracht aan het front. In den auto bevinden zich behalve de Czaar, de Kroonprins en Aartschertog Karel Frans Jozef van Oostenrijk. — De Koning van Griekenland, wien het blijkbaar in Athene te warm wordt, zal zich volgens geruchten terugtrekken naar Larissa in Thessalië, dat door hem in staat van verdediging gebracht is. Zooals de couranten melden, is hij van plan zich daar met zijn familie tot het uiterste te verdedigen. — Om het gebrek aan goud in Duitschland te verminderen, heeft de Bondsraad van 3 Augustus 1916 bepaald, dat degene, die zijn gouden horloge- of lorgnetketting aan het Rijk afstaat tot de waarde, die het goud vertegenwoordigt, tegen den prijs van Mk. 2.50 een ijzeren ketting daarvoor in de plaats kan bekomen. Deze ijzeren kettingen zijn alleen beschikbaar voor hen, die hun gouden daarvoor verkoopen. — Door een Oostenrijksch aviateur zijn bij Ploesti in Roemenië bommen geworpen. Onze foto geeft eenige petroleumbronnen aldaar, die in brand staan. — De Metropole, het parlamentsgebouw te Boekarest (hoofdstad van Roemenië), is door een uit een vliegmaschine geworpen

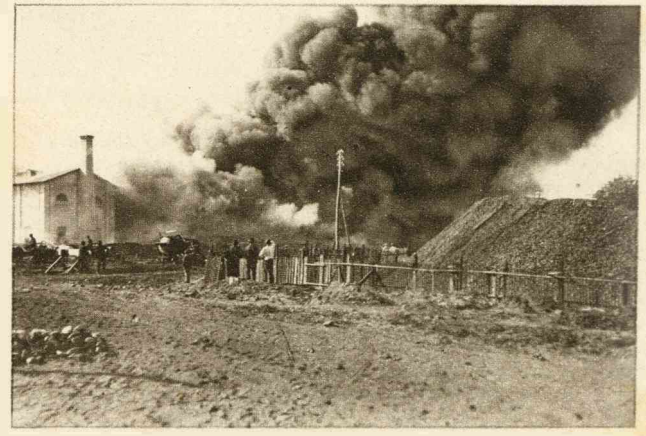
De Czaar van Bulgarije aan het front.

„Gold gab ich für Eisen”.

Gezicht op Larissa in Thessalië.

Ploesti, Roemenië, waar 'n Oostn. aviateur bommen wierp

De Metropole te Boekarest.

Het Theaterplein te Metz.

Een Strijd tegen 't Recht

DOOR OTTO HÖCKER

(12) DERDE HOOFDSTUK. (Vervolg)

Ik ken de onzuivere bron wel, waaruit Ned die slechte gedachte over mij putte en tengevolge waarvan een verkoeling in onze langjarige vriendschap plaats vond. Maar iedere hond heeft zijn dag. De tijd komt ook voor mij deze lage lasteringen met woekerrente terug te betalen, die den arme slechts de keuze lieten tusschen bruid en vriend, want een van beiden moet noodzakelijk een leugenaar en opsnijder zijn!

Verbazing lag op aller gelaat te lezen; verschillenden raadden ook pijnlijk getroffen zijn bedoeling.

„Ralph, ga je niet te ver?” waagde iemand te zeggen. „Je spreekt van een dame, die de algemeene hoogachting geniet. . . en het verrast me!”

„Never mind, my boy! Doet er niet toe, jongen” — viel Ralph Waldon hem met een ruwen lach in de rede. „Wanneer ik me niet bedrieg, staan wij aan den vooravond van groote verrassingen. Reeds menige huichelaarster is het deugd-masker van het gelaat gerukt, waarom zou een beroemde zangeres ook niet eens als een minderwaardig karakter, misschien zelfs, als een gevaarlijke intrigante, ontmaskerd worden?”

„Maar dat gaat bepaald te ver, Ralph! Je spreekt van een dame, die ik ook de eer heb te kennen en. . .”

„Doet er niet toe!” herhaalde de berispte met luider stem. „k Zal me er wel voor wachten iets tegen die zeer vereerenswaardige dame in 't midden te brengen, voor ik haar het tegendeel bewijzen kan. . . Trouwens, daar is de bediende! Hij wenkt en zwaait met zijn lange armen,” trachtte hij te schertsen. „Mijn zegsman schijnt aangekomen te zijn.”

De jonge lieden probeerden hem op te houden, om nog meer van hem te weten te komen.

„Tot later,” antwoordde hij. „Beneden wacht een der bekwaamste detectives van New York. Ik heb een eigen inzicht in deze aangelegenheid van onzen gemeenschappelijke vriend en wil ze aan den speurhond bekend maken.”

Vlug ging hij naar den uitgang.

Spoedig daarna betrad Waldon op de eerste verdieping van het clubgebouw een kleine, voor vertrouwelijke gesprekken ingerichte particuliere kamer.

„Het verheugt mij zeer, u te zien. Hoe maakt u het, Mr. Crout?”

Een handbeweging gaf den andere na den gebruikelijken handdruk te kennen dat hij kon gaan zitten.

„Ik mag wel aannemen, dat uw wensch om een onderhoud met de zaak Whistler samenhangt?” begon de detective zonder meer.

„Ik zag u vanmiddag tenminste in de rechtszaal en was getuige van uw warm optreden voor den gevangene. Deze scheen ondertusschen uw vriendschappelijke gevoelens niet erg te waardeeren.”

„Dat is waar; Ned was zoo stuursch als 't maar kon zijn.”

Waldon lachte.

„Dat zal mij echter niet weerhouden, mijn plicht als vriend te volbrengen. Wij kennen elkaar van kind af en waren altijd trouwe vrienden, totdat voor enkele maanden een vrouw scheidend tusschen ons in kwam te staan. Ik beschouwde die vrouw als een ongeluk voor hem en verzette mij daarom met alle kracht tegen een engagement. Ned echter ging den weg aller verliefde dwazen — hij hechtte zich aan

die vrouw — en gaf de vriendschap op. Gistermiddag nog vroeg ik hem tevergeefs om tot inkeer te komen, toen ik hem op zijn ongelukkigen tocht naar het kantoorgebouw vergezelde.”

„Zoo, was u bij Mr. Whistler?” onderbrak hem de detective ijverig.

„Zeer zeker. Juist tegenover het gebouw scheidden wij van elkaar. Miss Hastings zag ik gistermiddag ook. Zij kwam juist uit het kantoorgebouw van Ned. Deze moet haar ook gezien hebben, maar kon haar wegens de groote massa volk vermoedelijk niet bereiken. Ik was gelukkiger, want de menschenstroom voerde haar juist naar mij toe, zonder dat ik het gezien had. Bij deze gelegenheid kon ik een zeer verstoorde uitdrukking op haar gelaat waarnemen, waarlijk, zij zag er uit als het booze geweten zelf.”

Waldon peilde de gelaatsuitdrukking van den detective om te zien, welken indruk zijn woorden op hem maakten; maar Crout's trekken bleven dezelfde en ondoorgroondelijk.

Toen stond hij op en ging onrustig eenmaal de kamer op en neder. Met vlammenden zijwaartschen blik bezag hij nu en dan den detective.

„Weet u, hoe die dame er uitzag?”

Plotseling bleef hij vóór Crout staan en staarde hem recht in het gezicht.

„Alsof zij zelf den moord begaan had. . . !”

„Daar heeft u het! Ik kan de gedachte niet uit mijn hoofd zetten, dat in deze duistere geschiedenis de vrouw een hoofdrol speelt.”

De detective bleef kalm zitten; de handen in de broekzakken en de sigaar tusschen de tanden, bezag hij aandachtig den opgewonden man.

„Hm, daar heb ik ook al eens aan gedacht,” merkte hij toen op.

„Maar ik geloof dat wij het zóó toch geheel mis hebben. Zoo'n kracht, als waarmede de doodelijke steek is toegebracht, bezit geen vrouwenarm, en — ik klap eigenlijk uit de school, maar het is een feit — ook in dit geval speelt de groote onbekende hier een rol mede. Sommigen willen hebben, dat tegelijk met Huntington Whistler een vreemde in huis gekomen is. . . .”

Ralph Waldon had slechts half naar hem geluisterd.

In den nacht van Zondag 22 October heeft boven onze waterlinie en omgeving een Zeppelin gekoerst, die ijverig met zoeklichten werkte en in de nabijheid van Gorkum een tweetal brandbommen of bussen neerwierp, die een groot gat in den grond sloegen en een boom beschadigden. Gelukkig zijn geen menschenlevens te betreuen. Onze fotograaf was Maandagmorgen vroeg ter plaatse, en maakte nevenstaande opnamen. Op de linker foto ziet men den beschadigde boom en het van overheidswege reeds gerepareerde gat in den grond. De foto rechts geeft een gedeelte van het andere, in een weiland neergeworpen projectiel, dat geheel van wit metaal vervaardigd is. Marechaussees houden er de wacht bij.

„Wanneer u nu maar eerst niet voor goed op een dwaalspoor bent!” riep hij geringschattend.

„Een moord moet toch zijn oorzaak hebben; men handelt toch niet zonder genoegzame reden.”

„Nu slaat gij u met uw eigen woorden,” viel de detective lachend in.

„Welke reden zou de beroemde kunstenares hebben om zoo'n vervallen kerel te vermoorden?”

Wederom was Ralph de wandeling door de kamer begonnen. In zijn trekken was duidelijk een besluit, dat groote gevolgen zou hebben, te lezen. Met gefronst voorhoofd bleef hij weder staan.

„Wel, ik zie niet in, waarom ik iets zou ontzien. Zeg mij eens, Mr. Crout, wat zou er gebeuren, zoo ik u een geloofwaardige reden kon aangeven, die een prikkelbaar karakter als dat van miss Hastings wel aanleiding kon geven om een moord te bedrijven?”

Verwonderd keek de ander op.

„Zoo u mij een zeer gegronde reden voor het bedrijven dezer daad door die dame kunt opgeven. . . breng ik haar op den electrischen stoel, want — om het ronduit te zeggen — ik verdenk haar ook!”

Een grijnslach krulde om de dunne lippen van Ralph. Hij boog zich vertrouwelijk over de leuning van den stoel naar Crout over.

„Wilt u mij er de hand opgeven, dat u alles zult beproeven om de volle, zuivere waarheid aan het licht te brengen? U moogt zelf bepalen hoeveel u er voor moet hebben; ik ben een rijk man en in zoo'n geval niet gierig.”

„Hm.”

Crout dacht na.

„Ik zie geen beletsel, dat mij zou weerhouden, uw aanbod aan te nemen,” meende hij nadenkend.

„Daarenboven heeft sergeant Keane mij toch al om medewerking verzocht, en ik beken openlijk, dat het geval op zich zelf reeds mij zeer interesseert. . . Ik zou echter eerst wel uw bewijsmateriaal willen kennen; de leek houdt menig ding voor gewichtig dat het inderdaad toch niet is.”

Ralph boog zich nu heel dicht tot zijn oor over.

„Acht u het een voldoende motief, als ik u het bewijs lever, dat de verloofde van mijn vriend nog door huwelijksbanden met een anderen man verbonden was, en wel met niemand anders dan met Huntington Whistler, het slachtoffer dezer daad zelf?”

Crout liet een zacht fluisteren hooren; zijn neusvleugels trilden en hij fronste de wenkbrauwen.

„De mogelijkheid van zulk een bewijs zou onberekenbare gevolgen kunnen hebben.”

Ralph sloeg hem zacht op den schouder.

„Welnu, Mr. Crout, u zult nog op dit uur het bewijs kant en klaar bekomen. Ga aanstonds met mij naar mijn woning in het hotel „Danis”. . . Maar u moet mij van te voren één zaak beloven,” voegde hij na kort beraad daaraan toe, toen de detective reeds was opgestaan. „U kunt van hetgeen u van mij zult vernemen, gebruik maken zooveel als u wilt, maar u moogt mij noch als bron noch als lastgever bekend maken, en zeker niet aan Ned Whistler. Hij zou voortaan argwaan tegen mij koesteren en het mij misschien nimmer vergeven, dat ik zijn bruid aan het gerecht heb overgeleverd.”

„Ik begrijp het, Mr. Waldon. Zoo uw bewijzen goed en onweerlegbaar zijn, zoodat ik door daarvan gebruik te maken, zelf niet in verlegenheid kom, dan. . .”

„Heb daar geen vrees voor, daarvan wil ik gaarne alle verantwoording op mij nemen. Wanneer u dus wilt sla dan toe: een man, een woord!”

De detective legde de hand in de hem aangeboden rechter.

„Top! Waar zijn nu uwe bewijzen, Mr. Waldon?”

Een korte rit bracht hen naar het hotel. Zij moesten reeds een eind te voren uitstappen, want een dichte menigte hield op de helft van de 14e straat het beneden-gedeelte van Broadway bezet. In de voorname Grace Church had een van die merkwaardige avondbruiloften plaats zooals die slechts in New York de „voornaamste vierhonderd” kunnen bekostigen.

De beide mannen stoorden zich echter weinig aan dit even schitterende als opwekkende schouwspel.

Zwijgend baanden zij zich een weg door de honderden menschen. Eerst toen zij in de rustige, elegant en smaakvol ingerichte jonggezellenkamer waren, raakten hun tongen los. „Bent u afschaffer, of drinkt u een glas port?” vroeg Waldon, nadat hij het electrisch licht had aangedraaid. „Als 't u belieft, hier staan ook sigaren op de schrijftafel; doe alsof u thuis was. Ik zal nu hiernaast uit mijn slaapkamer de papieren halen; ik heb ze zorgvuldig weggeborgen.”

„Een sigaar sla ik niet af,” riep de detective hem na en naderde het schrijfbureau, waarop de electrische peren der schrijflamp juist aangegaan waren. Met kennersblik zocht hij een sigaar uit, stak deze aan en zocht vervolgens naar een aschbakje voor den lucifer.

Daarbij viel zijn blik op het uit koper gedreven schrijfgarnituur. Eensklaps stond hij stil en zag eens nauwkeurig toe — op den rond uitgesneden bodem lag een in stukken gebroken staaf groen zegellak. Als aan een plotselinge ingeving gehoorzaamend, strekte Crout de hand uit, nam een stuk en stak het bij zich.

Toen Waldon een oogenblik later in de kamer terugkeerde, vond hij zijn gast behaaglijk in een met kussens voorzien hoogen leuningstoel uitgestrekt, terwijl hij dikke rookwolken uit de groote zwarte „Importo” blies.

„U hebt het u gemakkelijk gemaakt, dat is best! Zoo, en nu kijk eens op uw gemak deze papieren na. Daarna spreken wij elkaar verder.”

Crout strekte de hand naar de dikke enveloppe uit, haalde een voor een de zich daarin bevindende papieren eruit en begon ze aandachtig te lezen. Niet de minste beweging in zijn trekken verried den indruk, dien dit onderzoek op hem maakte. Ralph begon daarentegen door de kamer te wandelen, de handen kruislings op den rug. Eens bleef hij staan, schoof een glas port in en ledigde dit in één teug. Ook probeerde hij te rooken; maar hij was zóó ongeduldig, dat hij reeds na weinige minuten de sigaar in het aschbakje wierp.

(Wordt vervolgd).

DE TOCHT VAN DE DEUTSCHLAND

door PAUL KÖNIG, Kapitein v. d. handelonderzeeër
:: „Deutschland” ::

(3)

(Vervolg.)

Het zoemt en zingt heele toonladders af, en bij deze langzaam afnemende en lager wordende geluiden heeft men bepaald het lichamelijke gevoel van het binnenstroomen en -vloeien van geweldige watermassa's; men gelooft met het schip zwaarder te worden en te zinken, ook al zou men niet door 't torenraam en in den periscoop kunnen bemerken, hoe daarboven het voorschip wegduikt, hoe de borstwering schuimend in de golven snijdt en het water den toren altijd hoger omspoelt, tot buiten alles in den tooverachtigen schemer van de diepte gehuld is. Slechts onze trouwe lampen geven licht, en het is nu werkelijk stil geworden. Men hoort slechts het zacht bevende rythme der E-machines.

Nu komt het commando:

„Op twintig meter gaan!”

„Beide machines halve kracht vooruit!”

Op den manometer kan ik onzen diepgang volgen. Door het watermaken hebben we onze boot eenige tonnen onderdrijfvermogen gegeven — hebben wij het afgesloten scheepslichaam zwaarder gemaakt dan de erdoor verdrongen watermassa — en onze reuzenvisch zinkt aldus in zijn element naar beneden, valt om zoo te zeggen. Tegelijk varen we echter ook met de E-machines, en de voorwaartsdrijvende kracht der schroeven brengt druk en werking op de diepte-roeren en maakt van het wegzinken een naar beneden glijden. Is nu de bevolen diepte bereikt, wat ik dadelijk van den diepte-manometer kan aflezen, dan wordt een verder vallen eenvoudig daardoor verhinderd, dat de boot weer lichter wordt gemaakt door het uitpompen van de te groote watermassa in de duiktanks. Het woedende brommen van de lenspompen is dan ook altijd het teken, dat we de te bereiken hoogte naderen. Dan houdt het op, slechts de E-motoren zoemen voort en uit de centrale komt het bericht:

„Ligt twintig meter.”

„Schip is ingestuurd!”

Wij varen op twintig meter diepte. Daarbij zijn we weliswaar blind en kunnen we ons slechts naar den dieptemanometer en het zorgvuldig bewaakte kleinnood van de boot, het draai-compass, richten. Naar buiten dringt van ons geen schijnsel meer door; de periscoop is reeds lang ingevaren en ook de stalen veiligheidskleppen aan de torenvensters zijn gesloten; wij zijn geheel visch geworden.

Nu komen de berichten uit alle acht de vertrekken: Centrale, machinekamer, achteronder, vooronder, laadruimte, accumulatorenrui-
ruimte, alles dicht. Wij kunnen met onze „Deutschland” veilig in de diepte varen.

Niet altijd echter is zoo'n groote boot zoo eenvoudig op een bepaalde diepte te sturen. De veranderingen van het soortelijk gewicht van het water ten gevolge van de wisselende temperatuur van het water of het verschillend zoutgehalte spelen daarbij een belangrijke rol. Hoe beslissend dit zijn kan, wil ik met het onderscheid tusschen Oostzeewater en Noordzeewater aantoonen. Het soortelijk gewicht van de beide zeedeelen verhoudt zich als 1,013 tot 1,025; op zichzelf lijkt dus het onderscheid onbetekenend gering. Bij een boot echter van de grootte der „Deutschland”, die om te duiken reeds een aanzienlijk onderdrijf-gewicht van verscheidene tonnen noodig heeft, komen hierbij heel aanzienlijke gewichten te voorschijn: om in het dichtere water der Noordzee te kunnen duiken, moeten we onze boot minstens zeventien ton zwaarder maken dan in de Oostzee, anders komen we niet onder. Ook bij plotseling veranderende temperatuur van het water in baaien en riviermondingen, waar buitendien nog het lichtere zoetwater bijkomt, kunnen de onaangenaamste verrassingen voorkomen. Menige onderzeeboot-commandant heeft geloofd, met een bepaald onderdrijf-gewicht juist onder water te kunnen komen en zijn vaartuig op een bepaalde diepte te houden. Plotseling echter gaat de manometer op grotere diepte, en de boot valt in het water als een vliegtuig, dat in een luchtgat geraakt is, tot een onderzoek van het soortelijk gewicht en van de temperatuur van het water de oorzaak van zijn gedrag aangeeft. Men ziet dus, eerst zulke onderzoekingen geven den onderzeeboot-commandant de zekerheid, glad in de diepte te kunnen komen en weer op te duiken.

Wij hebben ondertusschen ons proefduiken tot

mijn tevredenheid volbracht. Alles is zeker en werkt, we hebben ons gecompliceerd toestel vast in de hand.

Ik geef nu het bevel om op te duiken; de diepte-roeren worden naar „boven” gelegd en meteen kan ik hun werking en die van onze flinkelensomp op den manometer nagaan. Nadat ik mij verzekerd heb, dat in den verren omtrek geen geluid van schroeven te hooren en geen stoomschip waartegen we botsen kunnen in de nabijheid is, overwinnen wij het gevaarlijke „blinde oogenblik”. Dit is de tijdruimte waarin de boot reeds zoo hoog gestegen is, dat ze geramd zou kunnen worden; daarentegen vaart men nog te diep onder water, om met den periscoop boven de oppervlakte te komen en rond te kunnen zien.

Dit duurt een korte poos; ik sta aan den periscoop en loer; reeds wordt het gezichtsveld helderder, zilveren luchtparels stijgen fonkelend op, een vloeien en blinken gaat over het glas, dan is het dag, een beeld verschijnt, klaar en lichtend golft de Noordzee voor mij met leegen, oneindigen horizon.

Nu laat ik geheel opduiken; door de ligging van het roer schuift de boot steeds meer aan de wateroppervlakte, en om het opduiken te bespoedigen, wordt er hoogdruk op een duiktank gegeven. Nu gaat het zeer snel; de toren is reeds vrij; het dek heft zich druipend uit het water; het toren gat wordt geopend, frissche lucht stroomt binnen, en ik geef het commando:

„Uitblazen met de blaaspomp!”

Een wild huilen en gonzen in de centrale antwoordt, terwijl het krachtige turbogeblaas het water uit de duiktanks perst. Dat duurt heelemaal niet lang; zoodra een tank leeg is, komt de doorgeblazen lucht met klokkend geruisch aan de zijden van de boot naar boven, en spoedig zijn we weer in normalen drijfstand.

We varen nog altijd electrisch. — Nu komt ten laatste het aanzetten der zware Dieselmotoren door

„VASANTASENA”.

Door de N. V. „Het Rotterdamch Tooneel”, directeurs Van Eysden en Tartaud, wordt opgevoerd het oud-Indisch tooneel Vasantasena. De bewerking is van Leon Feuchtwanger, de vertaling van Leopold. De regie berust bij Fabricius. Onze foto geeft een scène uit het tweede tafereel. V.l.n.r.: Madanika, een slavin - Vera Bondam en Vasantasena - Alida Tartaud-Klein.

meldt mij een wit licht aan stuurboord, dat snel nadert. Ik spring eruit, balanceer mij den hoek om in de centrale, over de trappen door het toren gat naar boven op het platform. Eyring toonde mij op niet al te grooten afstand vóór een wit licht. Het schijnt te naderen. Wij willen het er niet verder op laten aankomen, geven alarm en duiken. Daarbij komt voor den eersten keer het wonderlijk gevoel van de verbluffende veiligheid over mij, dat de mogelijkheid van zulk snel duiken ons geeft.

Het is alles vanzelfsprekend. Daar vaart men midden in den wereldoorlog met een onbewapende vrachtboot door den donkeren nacht. Een licht nadert, het kan een vijand zijn, waarschijnlijk is het er een. In een paar minuten kunnen een paar schoten opflitsen, eenige granaten verbrijzelen onze toren, in de ruimen storten de wateren, en na korten tijd sluit de Noordzee zich over ons.

Niets van dit alles gebeurt. Een kort commando in de centrale, een paar grepen aan ventielen en handraderen, en onverlet gaan we verder onzen weg, dien ons brutaal geweld wel op de oppervlakte der zee versperren kan, maar alleen, om ons een paar meter dieper onmachtig te moeten laten voorbijgaan.

Wij varen zekerheidshalve gedoken verder en blijven tot het aanbreken van den dag onder water. Tegen vier uur duiken we op. Het is reeds klaar dag, maar helaas ook een zee, die reeds flink onbehaaglijk wordt. In de verte zien wij een paar visschersschuiten, die moeizaam hun bedrijf uitoefenen. We houden ze in den beginne scherp in het oog, stellen echter spoedig hun gevaarlos karakter vast en varen boven water verder.

Dat is nu geen pretje meer. De bewegingen van de boot worden reeds zoo, dat het verblijf in de afgesloten, slechts door den ventilator doorgeluchte vertrekken zich in hoofd en maag der mannen gelden laat; een deel der manschappen geeft het eten reeds op. Daarbij is het onmogelijk, zich nog op het dek op te houden, dat voortdurend door de zeeën is overspoeld. Iets droger is het op den toren achter den schutswand van de badkuip en aan de lijzijde van den toren, aan den voor de zee en wind beschutten kant. Daar dringen nog een paar man van de afkomende wacht bij elkaar, houden zich aan de borstwering vast, happen frissche lucht en schudden zich af, wanneer zoo'n heel opdringerige breker hardnekkig rond den toren lekt en hen met een zouten vloed overgiet.

Zoo varen we dan den ganschen dag verder. Een paar stoomschepen, welke rookwolken in de verte opduiken, ontwijken wij boven water door koersverandering, nadat we ons door voorzichtig peilen en nauwkeurige waarneming van tijd tot tijd op de hoogte gesteld hadden, welken koers zij voeren. Dat lijkt moeilijker dan het is. Men weet immers ongeveer de eigen scheepshoogte, waarna men door peiling en schatting de scheepshoogte van het vreemde schip op de kaart bij benadering vaststellen kan. Vergelijkt men nu beide met de op de kaart aangegeven gewichtigste scheepvaartlijnen, dan weet men reeds met eenige zekerheid, welken koers het vreemde stoomschip varen moet.

Zoo'n schatting zou ons spoedig daarop van gewicht worden en is in dit geval, zooals men zien zal, in zekeren zin van documenteete beteekenis.

Het was tegen den avond iets opgeklaard en ook de zee was rustiger geworden; onder prachtig belichte wolken was de zon in het Westen ondergegaan.

De gansche afkomende wacht was naar boven gekomen om frissche lucht te scheppen en gauw een sigaar of sigaret te rooken. Onder dek is het rooken immers streng verboden. De mannen drongen zich allen aan de beschutte zijde van den toren op elkaar, dicht bij- en overelkaar, tegen den torenwand gedrukt. Het ziet er vreemd uit, als een bijenzwerm, een tros van menschen in grove, zware zeekleding. Het gaat hierbij niet met veel etiquette toe; ik laat de mannen begaan, ze hebben het niet gemakkeels daar beneden, en wanneer er een zijn hoofd eens door het toren gat steken wil, om een paar trekken aan zijn pijp te kunnen doen, dan gun ik hem gaarne dat korte genot.

Daarbij zoeken aller oogen onwillekeurig den horizon af. Dat heeft zijn nut; hoe meer menschen waarnemen, des te meer kan gezien worden; en velen van onze mannen hebben oogen als valken.

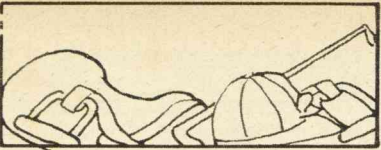
Daar duiken in de doorzichtige schemering van den Juni-avond aan bakboord op grooten afstand twee masten op, een schorsteen volgt, en spoedig is de romp van een stoomschip boven de kim. Met behulp van onze goede prismakijkers wordt het nu voortdurend waargenomen. We willen zijn koers vaststellen om het dan boven water uit den weg te kunnen gaan.

We hebben spoedig een paar goede peilingen en nu neem ik de kaart; ik kijk na, vergelijk, neem nog eens waar, reken na en neem weer de kaart en sta versta. — In dien koers komt het stoomschip heelemaal niet naar een haven.

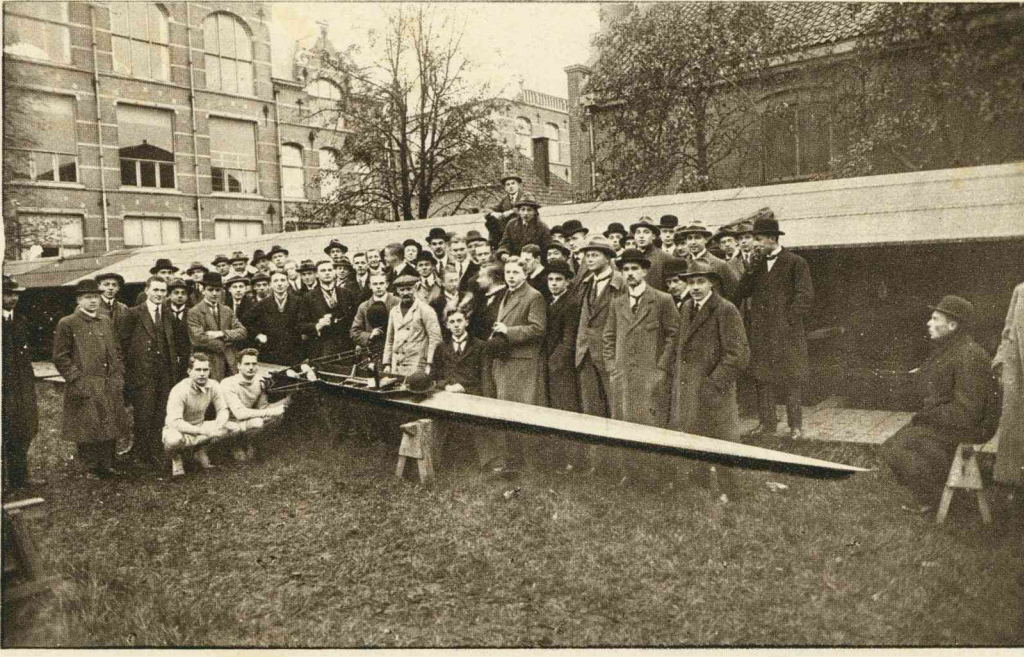
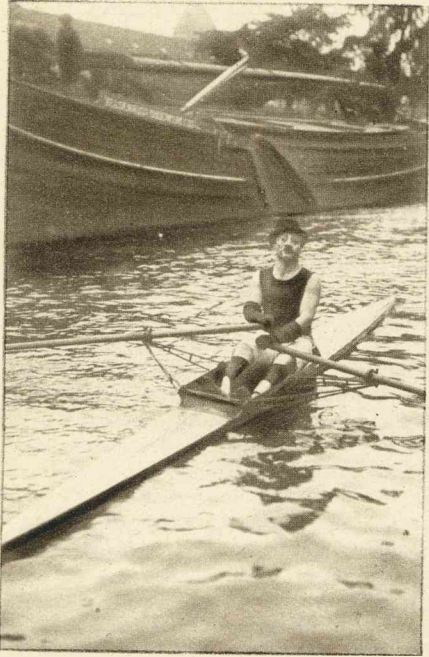
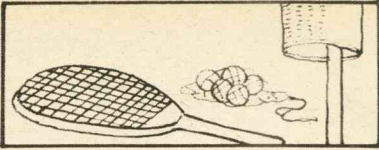
(Wordt vervolgd.)

De Onderzeeboot-val.

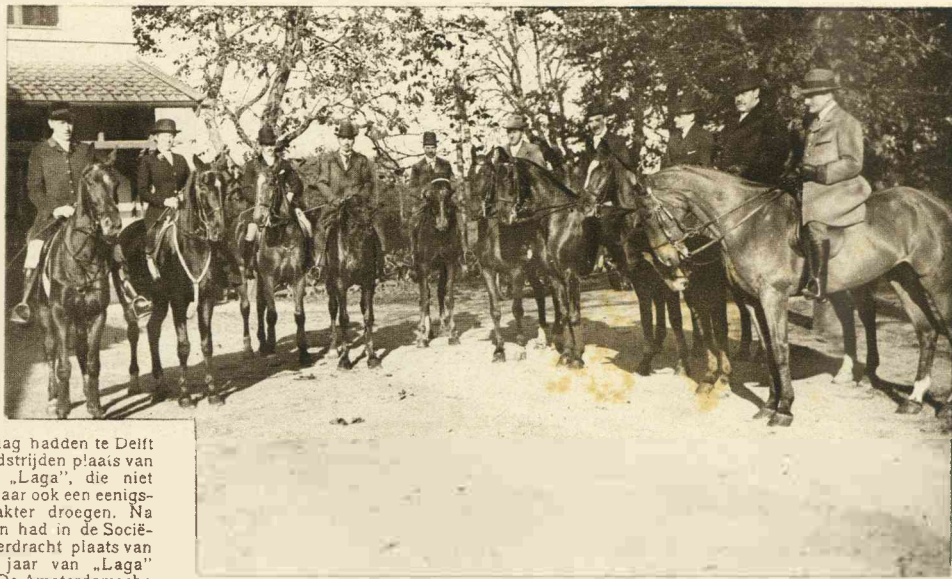
Zoo kwam het dan ook. Hoe verder we ons van de kust verwijderen, des te ruwer wordt de zee, en de boot wordt reeds geducht heen en weer geworpen. Ik bemerk de golfbeweging ook reeds bij het liggen in mijn kooi. Tegen twee uur in den morgen wekt mij een „hei” uit de spreekbuis naast mijn hoofd aan den wand. De wachtgebende tweede officier Eyring

SPORTPANOGRAMA

De onderlinge wedstrijden van Laga op Donderdag en Vrijdag. Links: Een der gegrimde deelnemers. Midden: De overdracht van het voor volgend het jaar aan Laga toegezegde overnaatsche Sciff. Rechts: Een ramp: omgeslagen.

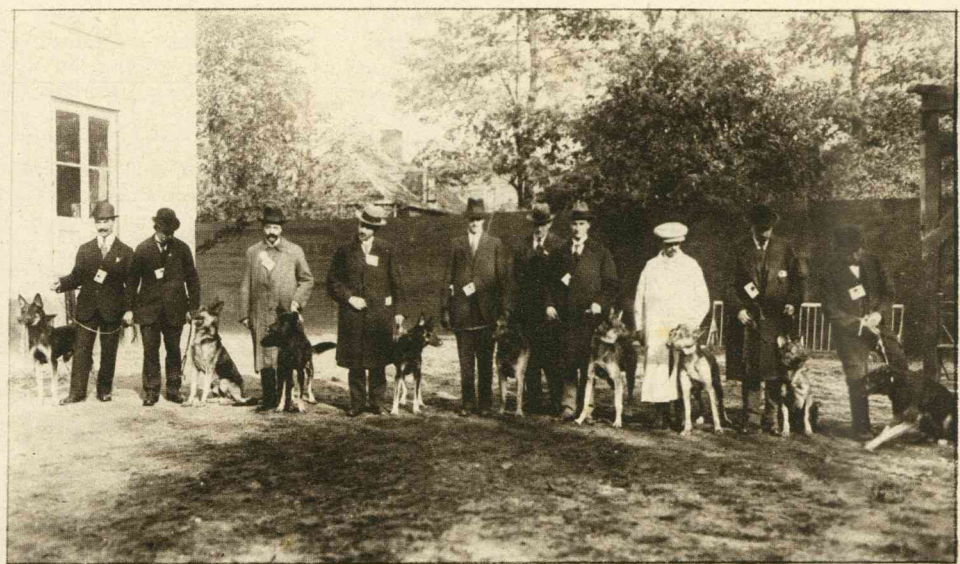
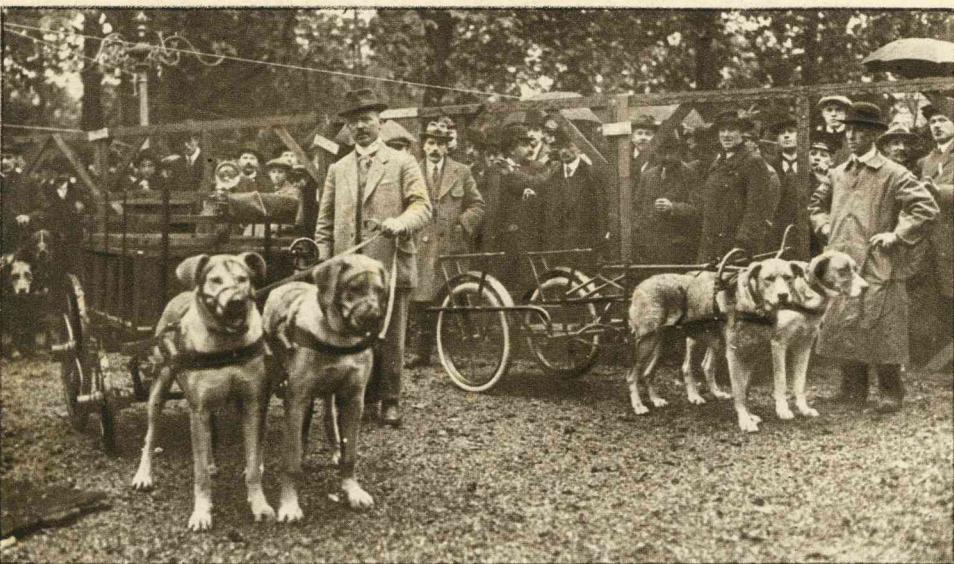
Wedstrijd snelwandelen over 25 K.M. Zondag 1.1. van de A. W. V. De start bij het Stadion te A'dam.

De jachtrit op Zondag 29 October. Het vertrek van Oud-Leusden.

Het starten met de hand van een vliegmaschine tijdens den wedstrijd van proefvliegtuigen uitgeschreven door de Kon. Vereen. voor Luchtvaart te 's Hage.

Internationale hondententoonstelling te Utrecht. Links: Het kleinste hondje van de tentoonstelling; buiten mededing. Eig. Mevr. v. d. Brink. Utrecht. Rechts: Keuring St. Bernards.

Internationale hondententoonstelling te Utrecht. Links: De demonstratie van trekhonden. Rechts: Keuring Duitsche Herdershonden.